

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Eva Mihkelson

**SOTSIAALMEEDIA MÕJU EESTI NOORTE
SÄÄSTMISHARJUMUSTELE KOGUMISPÄEVIKU GRUPI
LIIKMETE NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Õppekava ärindus, peaeriala ärirahandus

Juhendaja: Kristjan Liivamägi, PhD

Tallinn 2023

Deklareerin, et olen koostanud lõputöö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele selle koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks.

Töö pikkuseks on 6973 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Eva Mihkelson

04.05.2023

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE.....	4
SISSEJUHATUS	5
1. TEOREETILISED ALUSED	8
1.1. Säätmise olemus.....	8
1.2. Säätmisharjumused Eestis.....	10
1.3. Sotsiaalmeedia olemus	11
1.4 Varasemalt tehtud tööd.....	13
2. UURINGU LÄBIVIIMINE.....	17
2.1. Metoodika ja hüpoteesid.....	17
2.2. Valim	18
3. KVANTITATIIVSE UURINGU TULEMUSTE ANALÜÜS.....	23
3.1. Tunnetused säästmise kohta	23
3.2. Eelnev kogemus säästmisest.....	24
3.3. Säätmine eesmärgi nimel	25
3.4. Sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimine.....	28
3.5. Säätmise mõjutegurite hindamine	30
3.6. Järeldused ja ettepanekud	35
KOKKUVÕTE	39
SUMMARY.....	41
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU	43
LISAD	47
Lisa 1. Lihtlitsents	47

LÜHIKOKKUVÕTE

Käesoleva bakalaureusetöö uurimisprobleemiks on teabe puudumine sotsiaalmeedia kasutamise ning säästmise seose vahel. Autor soovib määratleda, kas sotsiaalmeedia on parandanud noorte teadmisi säästmisest ning kas noorte säästmise ja sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimise vahel on seos.

Autor kasutab antud töös kvantitatiivset meetodit. Selleks koostas autor anonüümse ankeetküsitluse, mis hõlmab kinniseid küsimusi. Valim oli Kogumispäeviku liikmed vanuses 18-29 aastat. Ankeetküsimustik saadeti Kogumispäeviku gruppi aja, kus paluti selle liikmetel vastata. Ankeetküsitlust sai täita ajavahemikus 9.märts 2023 kuni 04.aprill 2023 ning vastanuid oli kokku 140. Küsimustik koostati Google Formsis. Vastuseid töödeldi MS Excelis ning Gretlis, kus tehti vastuste põhjal järjestatud logistiline regressioonanalüüs.

Analüüsiks jagati vastajate igakuised säästud kvartiilideks. Uuringu tulemustest järeldub, et sissetuleku suurenedes suureneb tõenäosus, et ka säästud suurenevad, ehk suureneb tõenäosus olla 4 kvartiilis. Sissetuleku suurenedes väheneb tõenäosus olla 1.kvartiilis. Kui inimene on vabaabielus või abielus (perekonnaseis 1) suureneb tõenäosus, et ollakse säästudega 4. kvartiilis ehk säästud on suured. Kui inimene on vabaabielus või abielus väheneb tõenäosus, et ollakse 1.kvartiilis, ehk väheneb tõenäosus, et säästud on väiksemad. Uuring leidis, et sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimisel ja säästmise vaheline seos ei ole statistiliselt oluline. Kuid tegu oli küllaltki väikese valimiga ning seega ei saa autor üheselt hüpoteese kinnitada ega ümber lükata.

Võtmesõnad: säästmine, säästmisharjumused, sotsiaalmeedia, järjestatud logit.

SISSEJUHATUS

Rahandusministeeriumi tellimusel Eestis läbi viidud OECD metoodikal põhinev “Eesti elanike finantskirjaoskuse ehk rahatarkuse uuring 2019” selgus, et viimase 12 kuu jooksul on raha mingil moel säästnud 69% Eesti elanikest ning säästmisega ei tegele 31% elanikest. Sarnase 2015 aastal läbi viidud uuringuga võrreldes on säästmisega tegelevate elanike arv kasvanud, kuid mitte hüppeliselt. Antud uuringus on vanuserühmaks valitud 18–80 a. (Eesti elanike..., 2019, lk 23)

Üha enam kasutatakse sotsiaalmeediat säästmise ja investeerimise info edastamiseks (OECD, 2012). Finantsalast teavet jagatakse internetis nii finantsasutuste poolt kui ka eraisikute sotsiaalmeedia kanalites. Paljudel sotsiaalmeedia platvormidel nagu näiteks Facebook, Instagram ja Tiktok, on hakatud rääkima investeerimisest ja säästmisest.

Selgus, et 63% täiskasvanud Eesti elanikest, vanuses 18-80 aastat, saab vähemalt poole finantsalasest infost internetis, sellest 13% saab praktiliselt kogu info internetist, enamuse infost saab internetist 36% ning pool infost 15%. 18-29 aastaste vanuserühmast saab kogu või peaaegu kogu finantsalase info internetist 24%, enamuse info 49% ning pool infost 15%, seega vähemalt pool infost saab internetist 88% vanuserühmast. (Eesti elanike..., 2019, lk 94-95)

Üheks finantskirjaoskuse jagamise vormiks on Facebooki grupp “Kogumispäevik” kus on 2023 veebruar seisuga ca 45 800 liiget. Kogumispäeviku grupp on avalik grupp, mille infot näevad kõik Facebooki kasutajad. Kogumispäeviku Facebooki kirjelduses on välja toodud, et “Grupi eesmärk on luua kogukond inimestest, kes soovivad saada rahatargemaks - säästa raha, leida võimalusi lisatulu teenimiseks, alustada investeerimisega ning parandada enda ja oma pere rahalist heaolu! Jaga oma rahatarkuse nippe ja ammuta inspiratsiooni teiste tegemistest :)” (Kogumispäevik, 2023)

2022. aastal kokkuvõtvalt majandus langes 1,3%, palgatulu kasvas 14% ning hinnatõus oli 19%. See tähendab, et tarbimisvõime langes 5%. Tarbimisse suunati kogutud sääste ning ka tarbimisläenude käive tõusis aasta teisel poolel (Roditsenko, 2023) Seega praeguses majandusolukorras on väga päevakohane teema kulude kokkuhoid nii majapidamise kui ka

toidukulude pealt. Seepärast on säästmine ja oskus rahaga ümber käia igale indiviidile vajalik oskus. Palju jagatakse infot eelarve tegemise kui ka säästmise kohta ka sotsiaalmeedias. Seepärast valis autor teemaks just sotsiaalmeedia mõju säästmisele.

Käesoleva bakalaureusetöö uurimisprobleemiks on teabe puudumine sotsiaalmeedia kasutamise ning säästmise seose vahel. Autor soovib määratleda vastuse, kas sotsiaalmeedia on parandanud noorte teadmisi säästmisest ning kas noorte säästmise ja sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimise vahel on seos.

Autor valis uuritavaks vanuserühmaks just 18-29 aastased, kuna eeltoodud uuringust tuli välja, et just see vanuserühm saab kõige rohkem, see tähendab 88%, vähemalt poole informatsioonist rahatarkuse kohta internetist.

Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada sotsiaalmeedia mõju Eesti noorte säästmisharjumustele. Eesmärgi täitmiseks otsib autor vastuseid järgmistele uurimisküsimusele: Millist rolli mängivad sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimine, sotsiaalmeedia kasutamine, sugu, perekonnaseis, igakuine sissetulek, haridus ja ametialane staatus noorte igakuiste säästude juures?

Vastuse leidmiseks antud uurimisküsimusele püstitati järgnevad hüpoteesid:

- Hüpotees 1: Igakuise säästu ja soo vahel on oluline seos;
- Hüpotees 2: Igakuise säästu ja perekonnaseisu vahel on positiivne seos;
- Hüpotees 3: Igakuise säästu ja hariduse vahel on positiivne seos;
- Hüpotees 4: Igakuise säästu ja ametialase staatuse vahel on oluline seos;
- Hüpotees 5: Igakuise säästu ja sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimine vahel on oluline seos;
- Hüpotees 6: Igakuise säästu ja sissetuleku vahel on positiivne seos.

Autori poolt püstitatud hüpoteesid on koostatud lähtuvalt uurimisküsimusest ning tuginevad nii varasemale kirjandusele ning kuna teema kohta puudub osaliselt varasem kirjandus, on hüpoteesid selle puudumisel autori poolt lisatud. Lõputöö keskmeks on siiski sotsiaalmeedia ja säästmise vaheline seos, kuid autor soovis analüüsi käigus ka määratleda säästmise seost sotsiaal-demograafiliste tunnustega.

Autor kasutab antud töös kvantitatiivset meetodit. Selleks koostas autor anonüümse ankeetküsitluse, mis hõlmab kinniseid küsimusi. Plaanitav valim oli Kogumispäeviku liikmed vanuses 18-29 aastat. Ankeetküsimustik saadetakse Kogumispäeviku gruppi, kus palutakse selle liikmetel vastata. Küsimustik koostatakse Google Formsis. Vastuseid töödeldakse MS Excelis ning Gretlis, kus tehakse vastuste põhjal järjestatud logistiline regressioonanalüüs. Sõltuvaks muutujaks valis autor igakuise säästu. Ankeetküsimustik on kättesaadav elektrooniliste lisades.

Lõputöö koosneb kolmest suuremast peatükist. Esimeses peatükis antakse kirjanduslik ülevaade nii säästmise kui ka meedia kasutuse kohta. Täiendavalt antakse ülevaade säästmisharjumustest Eestis. Teises peatükis kirjeldatakse andmeid ja metoodikat, sealhulgas antakse ülevaade andmetest, valimist, uurimismeetodist ning esitatakse kirjeldav statistika. Kolmandas peatükis esitatakse analüüsi tulemused ja järeldused ning tehakse ettepanekud teema edasi uurimiseks.

1. TEOREETILISED ALUSED

Käesolevas peatükk kirjeldab autor töö koostamise teoreetilisi aluseid. Peatükis antakse ülevaade säästmise definitsioonist ja varasematest uuringutest, mis käsitlevad säästmist ja sotsiaalmeediat, säästmist Eestis, käitumusliku rahanduse olemust ning säästmist mõjutavaid motiive.

1.1. Säästmise olemus

Säästmine definitsioon on rahaline ülejääk sissetulekust, mida ei suunata tarbimisse. Tihtipeale kui kasvavad sissetulekud, kasvab ka säästumäär. (Saving Function, 2019) Sissetulekute suurus on säästmisel tähtis, kuna suure sissetulekuga inimestel on lihtsam rohkem säästa ning väikese sissetulekuga on see keerulisem. (Trumm *et al*, 2019, lk 45)

Rahalise edu saavutamiseks on tarvis pöörata tähelepanu oma säästmisharjumustele. Säästetud raha arvutatakse nii kui isiku tuludest lahutatakse maha kulud. Säästumäära on võimalik arvutada, kui igakuiselt säästetud summa jagatakse igakuise sissetulekuga. (Liivamägi., *et al.*, 2021)

Inimesed, kellel on negatiivne suhtumine tulevikuks säästmise kohta, endale suure tõenäosusega säästmisharjumusi ei kujunda. Lisaks kui inimesed eelistavad lühiajalisi lahendusi, on vähetõenäoline, et nad koguvad endale säästupuhvrit või loovad endale pikaajalisi finantsplaane. (Atkinson, Messy, 2012) Positiivse säästmishoiaku tekkimise tõenäosus on oluliselt seotud säästmise regulaarsusega. Inimestel, kes säästavad regulaarselt osa oma sissetulekust, on positiivne suhtumine säästmisesse. (Alekam *et al*, 2018)

Fisher ja Montalto (2007) uurisid, kuidas sissetuleku negatiivne ja positiivne muutus mõjutavad säästmist. Uuringus on välja toodud, et kõrgema sissetulekuga inimestel ei mõjuta sissetulek oluliselt säästmise tõenäosust. Kuid inimestel, kellel on väiksem sissetulek, vähendab see tõenäosust, et inimene tegeleb säästmisega. Uuringus jõuti järeldusele, sissetuleku langemisel on seos tarbimise ja säästmisega.

Frydman ja Camerer (2016) toovad oma töös välja, et finantsotsuste tegemisel mängivad olulist rolli emotsioonid, kogemused ja sotsiaalsed tegurid ning finantsotsuste tegemine inimestel ei ole ratsionaalne protsess. Igapäevaste otsuste langetamine praktilises elus, aitab arendada säästmise oskuseid (Trumm *et al*, 2019, lk 45) Lusardi (2008) uuringust selgus, et madalama hariduse ja madalama sissetulekuga elanikkonnal on erinev säästmiskäitumine kui haritud ja jõukamatel inimestel. Tõhus säästmine ja eelarvestamine vajab harjutamist ning see omakorda nõuab rahalisi vahendeid, mida oleks võimalik säästa ning kulutada. See tähendab, et noored vaesema taustaga peredest on ebasoodsas olukorras, kuna neil puuduvad tihtipeale kogemused ja teadmised suurte summade juhtimisel. Noored, kellel on olnud lapsest saati rohkem kogemust eelarve koostamisega ning raha juhtimisega, on saanud seetõttu õppida rahaga paremini ümber käima. (Webley, Nyhus, 2013, lk 5)

Sekita (2011) leidis oma töös, et inimesed, kes juba lapsena alustavad regulaarselt säästmist, suurema tõenäosusega täiskasvanuna loovad endale säästmise plaan pensioniks. Samuti leidis Sekita, et finantskirjaoskuse tase mõjutab, kas inimene säästab vanaduspõlveks raha või mitte. Ehk parema finantskirjaoskusega inimesed koostavad suurema tõenäosusega plaani, kuidas vanaduspõlves toime tulla. Ka Henager ja Mauldin (2015) toovad oma töös välja, et eelarve koostamine on seotud otsusega säästa regulaarselt.

Danesi ja Haberman (2007) uuringust selgus, et teismeliste seas 41,7% naistest ja 34,3% meestest, säästavad sissetulekust mingi teatud protsendi. Igal viiendal teismelisel oli säästmisotsusesse kaasatud ka lapsevanema arvamus. Webley ja Nyhus (2006) uuringust leiti, et vanemate lähenemine majanduslikele küsimustele ning rahaasjadest arutamine mõjutab laste finantskäitumist tulevikus, kuigi mõjude suurus on väga väike.

Atance, *et al*. (2017) poolt läbiviidud uuringus uuriti 3 kuni 5 aastaste laste säästmiskäitumist läbi mängu. Uuringus oli jaotatud valim kaheks: lapsed, kellele anti teada, et neil on võimalus säästa kaarte järgmise mängu etapi jaoks, ning lapsed, kes tegutsesid spontaanselt. Selgus, et lapsed, kellele anti teada võimalusest säästa kaarte ka järgmiseks etapiks säästsid rohkem kui need, kellele ei antud teada sellest võimalusest. Selle põhjal saadi järeldada, et lastele säästmisest ainult rääkimine võib kujundada nende säästmisharjumusi positiivselt.

Fisher ja Anong (2013) uuring näitab, et inimesed, kelle on välja kujunenud säästmise motiiv pensioniks säästa, säästavad rohkem regulaarsemalt kui need kellel puudub säästmise motiiv

pensioniks säästa. Need, kes ei säästa pensioniks, säästavad tihtipeale ka mitteregulaarselt. Samuti mõjutab negatiivselt säästmise regulaarsust ka sissetulekute ebakindlus. Seost eesmärkide ning säästmise vahel näitab ka Rha, *et al.* (2006) uuring. Konkreetsete säästmisega seotud eesmärkide omamine suurendab üldiselt säästmise tõenäosust. Eesmärkide mõju sõltub ka täpsemini sellest, mis eesmärk säästmisel on.

Puri ja Robinsoni (2007) uuringust selgus, et ka optimism on seotud majanduslike otsuste tegemisega. Optimism on seotud nii investeerimist kui ka säästmist mõjutavate otsustega. Inimesed, kes on mõõdukalt optimistlikud, teevad pikemaid plaane ning säästavad rohkem. Inimesed, kes on äärmiselt optimistlikud, säästavad vähem ning teevad palju lühiajalisi plaane.

J. Maynard tõi oma teoses „*The General Theory of Employment, Interest and Money*” välja kaheksa säästumotiivi. Hiljem lisati sellele üheksas motiiv majandusteadlaste Browning ja Lusardi poolt (1936). Need motiivid on:

- Ettevaatlikkuse motiiv ehk säästus ettenägematute sündmuste jaoks;
- Elutsükli motiiv ehk säästus vastavalt sissetulekutele ja vajadusele;
- Asendusmotiiv ehk säästmine eesmärgiga teenida intressi- ja intressitulu;
- Parenduse motiiv ehk säästmine eesmärgiga parandada elukvaliteeti;
- Iseseisvuse motiiv ehk säästmine eesmärgiga olla teistest sõltumatu ilma kindla eesmärgita, millele sääste kulutada;
- Ettevõtluse motiiv ehk säästmine eesmärgiga viia ellu äriidee või alustada ettevõtlusega;
- Pärendamise motiiv ehk säästmine eesmärgiga vara enda lähedastele peale surma edasi pärandada;
- Ahnuse motiiv ehk säästmine eesmärgiga omada suurel hulgal sääste ning võimalikult vähe kulutada;
- Sissemakse motiiv ehk säästmine eesmärgiga koguda sissemakse maja, auto või muu kestvuskaubast ostmiseks.

1.2. Säästmisharjumused Eestis

OECD 2020 läbiviidud uuringust selgus, et säästmises, pikaajalises planeerimises ja rahaasjade kontrollimises on Eesti riik võrreldes teiste OECD riikidega keskmisel, 13. kohal, tulemusega 58,7%. Eesti sai tagantpoolt neljanda koha aktiivsete raha kõrvalepanijate tabelis, jäädes alla

üldisele uuringu tasemele ning OECD uuringus osalenud riikide keskmisele. Lisaks kategoorias “säästude olemasolu pikemaks perioodiks” oli Eesti üheksandal kohal. See tähendab, et Eestil on küllaltki arenguruumi, mis puudutab rahaasjade kontrollimist ning säästmisharjumusi. Samast uuringust selgus, et noortel vanuses 18-29 on võrreldes ülejäänud valimiga madalamad finantskirjaoskused ja finantsiliste hoiakute skoorid. Lisaks on neil madalamad finantsilised teadmised ning nad on vähem ettevaatlikud oma finantskäitumisega. (OECD, 2020)

Eesti elanike maksekäitumine on nende endi arvates suurepärane. Eesti elanike finantskirjaoskuse ehk rahatarkuse uuringust selgus, et 76% vastajaist maksab enda arved alati õigel ajal ära. 40% Eesti elanikel jääb kuu lõpus raha üle ning neil õnnestub mingil moel enda raha säästa. 28% ei jää raha kuu lõpus üle. 32% elanikest muretseb, kas on võimelised kulusid katma. Uuringus on viidatud, et Eesti elanikud on teadlikud rahaasjade korrashoidmise olulisusest, kuid ei ole suutlikud seda praktikas rakendama. (Eesti elanike..., 2019)

Kodumajapidamiste säästumäär ehk kodumajapidamiste kogusäästu ja kasutatava kogutulu suhe oli 2021. aastal 10,8%. (Statistikaamet, 2021). Hetkel võib olla see vähenenud just seetõttu kuna 2022 aastal kokkuvõtvalt majandus langes 1,3%, palgatulu kasvas 14% ning hinnatõus oli 19%. See tähendab, et tarbimisvõime langes 5%. Tarbimisse suunati kogutud sääste ning ka tarbimislaenude käive tõusis aasta teisel poolel (Roditšenko, 2023)

Eesti leibkonnad hoiavad peamiselt oma sääste pangakontodel. Viimastel aastatel on hoiuste kõrval kasvanud ka teised raha paigutamise võimalused. Eestlased on rohkem hakanud koguma oma sääste kolmandasse sambasse ning teinud endale väärtpaberikontod, kuid jätkuvalt ületab eestlaste hoiuste osakaal Euroopa keskmist. Seda seletab Eestis konservatiivse riski eelistus, suhteliselt madal sissetuleku tase, väikesed säästud ning varasemalt alternatiivsete investeerimiste võimaluste vähesus. (Raudsaar, 2021)

1.3. Sotsiaalmeedia olemus

Carr ja Hayes (2015) on oma uuringus defineerinud sotsiaalmeediat kui internetipõhist mitte personaalset massi suhtluskanalit, mis hõlbustab kasutajate vahelist interaktsiooni ning loob peamiselt väärtust kasutajate poolt saadud sisust. Nende sõnul on see definitsioon küll täpne, kuid siiski liiga kompleksne ja tehniline. Seepärast pakkusid nad välja uue selgema

ümbersõnastuse. Uue sõnastuse kohaselt on sotsiaalmeedia internetipõhised kanalid, mis võimaldab kasutajatel suhelda ja kasutaja enese soovil end esitleda nii reaalses kui ka mitte reaalses laia või kitsa sihtgrupiga. Carr ja Hayes toovad uuringus välja, et sotsiaalmeedia väärtus tuleneb kasutajate loodud sisust ja interaktsioonist teistega. Selle definitsiooni kohaselt on sotsiaalmeedia oluline osa selle kasutajad ning ilma nendeta sotsiaalmeedia ei toimiks.

Samas on "*How the World Changed Social Media*" uuringus (2016) defineeritud sotsiaalmeediat kui nii öelda telesaate ja privaatsuse vahepealset, kus inimesed saavad valida ise rühma suuruse ja privaatsuse astme skaala. Autorid nimetasid seda skaleeruvaks sotsiaalsuseks. Uuringus on toodud näitena WhatsApp, seda saab defineerida sotsiaalmeediana kui seda kasutatakse grupivestluseks. Samuti on töös välja toodud, et osad blogid, YouTube ja isegi arvutimängudeks mõeldud keskkonnad võivad definitsiooni kohaselt minna sotsiaalmeedia alla. (Miller, 2016)

Sotsiaalmeedia pakub platvormi eneseväljenduseks ja sotsiaalseks suhtlemiseks. (Valkenburg, 2017) Sotsiaalmeedia on muutnud kuidas ning kui kiiresti infovahetus maailmas toimub. Sellele on kaasa aidanud suhtlusvõrgustike, blogide, meediat vahendavate saitide kasv koos mobiiltelefoni tehnoloogia arenguga. (Mayfield, 2008) Sotsiaalmeedia areng, selle tehniline struktuur ning kasutamine muutub ka järgneva 20 aasta jooksul kardinaalselt. See avaldab laiaulatuslikku mõju kommunikatsiooni valdkondadele ning sellele kuidas kasutajad sisuga suhestuvad. (Carr, Hayes, 2015)

2021 aastal kasutas maailmas sotsiaalmeediat üle 4,26 miljardi inimese ning 2027 aastaks ennustatakse et sotsiaalmeediat kasutab ligi 6 miljardit inimest. (Number of social media., 2022) Samal ajal oli maailma populatsioon oli 2021 aasta 30 oktoobri seisuga 7,87 miljardit. (World population, 2021) Sellest saab järeldada, et üle poole maailma rahvastikust kasutab sotsiaalmeediat.

Sotsiaalmeedia kasutamine on muutunud populaarsemaks ning seeläbi on muutunud hõlpsamaks ka piirid professionaalse ja personaalse identiteedi osas. On raske leida enese väljendamise osas piiri, kust läheb piir inimese personaalse elu ja tööelu vahel ning keda täpselt mingis kontekstis sotsiaalmeedias esindatakse. Näiteks kas sotsiaalmeedias arvamuse avaldamine on inimese enda mõtted või esindab ta mingi huvigruppi. (Papacharissi, 2011)

Kindlasti tuleb ka sotsiaalmeedias olla allikakriitiline, kuna sotsiaalmeedias levib ka palju valeinformatsiooni. Peale 2016 aasta USA presidendi valimisi uuriti, kas valimiste ajal sotsiaalmeedias levinud vaeuudised võisid kardinaalselt mõjutada valimistulemust, kuna just 62% USA elanikest loeb uudiseid läbi sotsiaalmeedia. Ühest vastust uuringus antud küsimusele ei antud. (Allcott, Gentzkow, 2016) Sotsiaalmeedia kasutajatel ei ole lihtne aru saada, kas sotsiaalmeedias levivad uudised on valeinformatsioon või mitte ning see on kasvanud väga suureks probleemiks. Inimestel on “*confirmation bias*” ehk inimestel on kalduvus uskuda teavet, mis juba nende olemasolevaid uskumusi või teadmisi kinnitab. (Moravec, 2018)

Valkenburg (2017) on oma uuringus välja toonud, et sotsiaalmeedia võib mõjutada inimese enesehinnangut nii positiivselt kui ka negatiivselt. See, kas sotsiaalmeedia mõjutab inimest positiivselt või negatiivselt oleneb paljudest teguritest. Nendest teguritest aru saamine on oluline, et edendada sotsiaalmeedia positiivset kogemust just noorte seas. Sotsiaalmeedias kaasnevatest riskidest on oluline aru saada, et teha teadlikumaid valikuid ning leevendada negatiivset mõju inimestele, mis võib sotsiaalmeediaga kaasneda. Seega võib olla üldiselt sotsiaalmeedia kasutamine inimestele nii positiivne kui negatiivne.

1.4 Varasemalt tehtud tööd

Sotsiaal-demograafiliste tegurite mõju säästmisele on uuritud mitmest vaatest. Varasemalt puuduvad uuringud, kuidas mõjutab sotsiaalmeedia säästmist, seega on toodud antud peatükis välja uuringud finantsblogidest, sotsiaalmeediast kui õppimisvahendist ning sotsiaalmeedias kui infovahetus kanalist.

Uuringud näitavad, et meeste ja naiste finantskäitumine ja säästmine on erinev. Uuringust selgus, et naised säästsid vähem kui mehed, kuid regulaarselt säästvate meeste ja naiste osakaal on sarnane. Uuringust selgus, et vallalistel naistel on väiksem riskitaluvus. See tähendab, et nemad väiksema tõenäosusega investeerivad riskantsematesse varadesse. Naistel, kellel on väike riskitaluvus, ei säästa tihtipeale lühiajaliselt ega ka regulaarselt. (Fisher, 2010)

Meestel ja naistel on erinevad säästmisharjumused. Uuringu “*Gender Differences in Saving Behavior and its Determinants*” analüüsis leiti, et naised säästavad pigem lühiajalisteks eesmärkideks ning mehed säästvad nii lühi- ja pikaajalisteks eesmärkideks. Samuti on meeste

säästumäär kõrgem kui naistel, kuid seda saab seostada meeste keskmiselt suurema sissetulekuga. Kuigi leiti, et kõrgema sissetulekutasemega mehed säästavad rohkem, kui naised sama suure sissetulekuga. Seega naiste puhul ei ole suurem sissetulek seotud suurema säästmisega. (Bashir *et al*, 2013)

“*How gender, marital status, and gender norms affect savings goals*” artiklis uuriti, kuidas sugu, abielu staatuse ja soorollide normid mõjutavad säästmise eesmärke. Uuringust leiti, et sugu, perekonna staatus ja laste olemasolu ning soorollid mõjutavad säästmisega seotud otsuseid. Nimelt kui paar käitub soorollidele vastavalt ning igapäevane raha haldamine ja väikesed rahalised mured on naise hallata, siis mõjub see negatiivselt naise pikaajalistele säästmise eesmärkidele, aga see mõjub positiivselt paarisuhtes olevale mehele, kes saab keskenduda pikaajalistele säästmise eesmärkidele. Paarisuhtes olevad mehed teevad optimistlikumaid plaane pensionipõlveks ning seeläbi seavad endale ka väljakutsuvaid säästmisplaane, et püüelda parema elustandardi poole. (Agunsoye, 2021)

Digiajastu võimaldab väga kiiret juurdepääsu finantstodele ja -teenustele ühe nupuvajutusega. Kuid on vähe uuritud, kuidas on see seotud finantskirjaoskusega. (Andreou, Anyfantaki, 2021) Sotsiaalmeedia võib mõjuda säästmisharjumuste nii positiivselt kui ka negatiivselt. Positiivsest küljest saab see olla abivahend edendada finantskirjaoskust. Lisaks saavad inimesed liituda sotsiaalmeedia gruppidega ja kogukondadega, kus on võimalik lugeda informatsiooni ja nippe säästmise kohta.

Üheks selliseks grupiks on Facebooki grupp “Kogumispäevik” kus on 2023 veebruar seisuga ca 45 800 liiget. Kogumispäeviku grupp on avalik grupp, mille infot näevad kõik Facebooki kasutajad. Kogumispäeviku Facebooki kirjelduses on välja toodud, et “Grupi eesmärk on luua kogukond inimestest, kes soovivad saada rahatargemaks - säästa raha, leida võimalusi lisatulu teenimiseks, alustada investeerimisega ning parandada enda ja oma pere rahalist heaolu! Jaga oma rahatarkuse nippe ja ammuta inspiratsiooni teiste tegemistest :)” (Kogumispäevik 2023)

Interneti foorumites, blogides ja sotsiaalmeedias (nagu näiteks Twitter, Youtube ja Facebook) olemine annab inimestele tuge läbi informatsiooni vahetamise, oma kogemuste jagamise, konstruktiivse tagasiside ja empaatia avaldamisega. (Way *et al*, 2011) Mis tähendab, et sotsiaalmeedia võib olla kasulik säästmisharjumuste kujundamisel, kui inimesed saavad vahetada kogemusi ja anda üksteisele tagasisidet.

Ka Eestis on palju finantsteemalisi blogisid. Finantsteemalised blogid on head abivahendid neile, kellel on vähesed kokkupuuted finantsalaste oskustega, kuna sealt on võimalik omandada finantsteadmisi. Samuti on blogi postitused personifitseeritud ning nendega on inimestel lihtsam samastuda. Finantsteemalised blogid jõuavad siiski aga tõenäolisemalt nendeni, kes on juba finants teemadest huvitatud, mitte nendeni, kes finantsteadmisi vajaksid. (Hoffmann, Otteby, 2018, lk 197-273)

Tänapäeval on tekkinud uus termin “*finfluencer*.” Terminit kasutatakse pigem investeerimisega seotud tegevuste juures. *Finfluencer* on inimene, kelle tuntus annab neile võime mõjutada teiste inimeste finantsotsuste tegemist läbi sotsiaalmeedia, kus *finfluencerid* on võimalik meelelahutuslikust soovitusi jagada finantsteemade kohta. *Finfluencerid* tihtipeale saavad tasu ettevõttelt, kes palub *finfluenceril* seda reklaamida. Samas on *finfluenceritel* võimalus parandada ja õpetada enda jälgijatele läbi sotsiaalmeedia platvormide finantskirjaoskust. Samuti mängivad *finfluencerid* olulist rolli just ka jaeinvestori vaatenurgast, kuna nad saavad jagada ning õpetada jaeinvestoritele uusi teadmisi ja oskuseid. Sotsiaalmeedias tuleb olla ettevaatlik, et sotsiaalmeedias ei jagataks väärtpaberitest valeinformatsiooni, mis on ka seadusega karistatav. (Guan, 2022)

Vähem arenenud riikides on tihtipeale lapsevanemad haridussüsteemis pettunud ning nad tunnevad, et koolid ei suuda lapsi piisavalt ette valmistada piisavalt edukaks tööeluks. Selle tulemusena on hakanud paljud noored vähem arenenud riikides kasutama sotsiaalmeediat täiendavaks õppimise vahendina. Noored on leidnud, et sotsiaalmeedia platvormid võivad olla nende elus kasulikud ja asjakohased kontaktide loomiseks ning teadmiste omandamiseks, mida koolist ei saa. Sotsiaalmeedia on neile noortele muutunud üha olulisemaks, kuna neil on lihtne ligipääs foorumitele ja gruppidele, mis on keskendunud teatud teemale või oskusele. (Miller, 2016)

Teisest vaatenurgast on ka pankadel oluline roll finantskirjaoskuse edastamisel läbi sotsiaalmeedia, kuna mida teadlikumad on panga kliendid, seda teadlikumalt ja suuremas mahus kasutavad eraisikud just panga tooteid ja teenuseid. Tuleb silmas pidada, et “*Empowering Financial Education by Banks—Social Media as a Modern Channel*” uuringust selgus, et igal sotsiaalmeedia platvormil on erinev viis finantskirjaoskuse edastamiseks. (Kuchciak, Wiktorowicz, 2021).

OECD 2020 aastal tehtud uuringus oli jaotatud valim kahte gruppi, need kes on viimase nädala jooksul kasutanud digitaalset seadet või teenust, ning need kes ei ole. Selgus, et eelnimetatud gruppidest esimene grupp oli kõrgemate finantskirjaoskuste, -teadmiste ja -käitumisega. (OECD, 2020, lk 62)

Varasemalt on tehtud uuringuid sotsiaalmeedia mõjust nii finantskirjaoskusele kui ka kuidas sotsiaalmeedia mõjutab investeerimisotsuseid, kuid varasemalt puuduvad uuringuid, kas ja kuidas mõjutab sotsiaalmeedia noorte säästmist.

2. UURINGU LÄBIVIIMINE

Käesolevas peatükis kirjeldatakse bakalaureusetöö uuringu läbiviimise protsessi ning tutvustatakse autori poolt püstitatud uurimisküsimust ja hüpoteese. Lisaks antakse ülevaade töö valmimist ja testimise meetodikast.

2.1. Metoodika ja hüpoteesid

Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada sotsiaalmeedia mõju 18-29 aastaste Eesti noorte säästmisharjumustele. Eesmärgi täitmiseks otsib autor vastuseid järgmisele uurimisküsimusele: Millist rolli mängivad sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimine, sotsiaalmeedia kasutamine, sugu, perekonnaseis, igakuine sissetulek, haridus ja ametialane staatus noorte igakuiste säästude juures?

Vastuse leidmiseks antud uurimisküsimusele püstitati järgnevad hüpoteesid:

- Hüpotees 1: Igakuise säästu ja soo vahel on oluline seos;
- Hüpotees 2: Igakuise säästu ja perekonnaseisu vahel on positiivne seos;
- Hüpotees 3: Igakuise säästu ja hariduse vahel on positiivne seos;
- Hüpotees 4: Igakuise säästu ja ametialase staatuse vahel on oluline seos;
- Hüpotees 5: Igakuise säästu ja sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimine vahel on oluline seos;
- Hüpotees 6: Igakuise säästu ja sissetuleku vahel on positiivne seos.

Eesmärgi täitmiseks selgitab autor küsitluse käigus välja noorte keskmiselt igakuised säästud ning sotsiaalmeedia kasutuse harjumused. Järgnevalt analüüsib autor sotsiaalmeedia mõju säästmisharjumustele ning kontrollib nende vahelist seost. Uuringu käigus selguvad noorte sotsiaalmeedia mõju säästmisharjumustele. Samuti toob autor esile muud sotsiaal-demograafilised tegurid, mis mõjutavad noorte igakuist säästu.

2.2. Valim

Autor kasutab antud töös kvantitatiivset meetodit. Selleks koostas autor anonüümse ankeetküsitluse, mis hõlmab kinniseid küsimusi. Valim oli Kogumispäeviku liikmed vanuses 18-29 aastat. Ankeetküsimustik saadeti Kogumispäeviku gruppi, kus paluti selle liikmetel vastata. Ankeetküsitlust sai täita ajavahemikus 9.märts 2023 kuni 04.aprill 2023 ning vastanuid oli kokku 140. Küsimustik koostatakse Google Formsis. Vastuseid töödeldi MS Excelis ning Gretlis, kus tehti vastuste põhjal järjestatud logit regressioonanalüüs. Regressioonanalüüsis kasutati ristanndmeid. Autori algne plaan oli kasutada binaarset logit regressioonanalüüsi, kus sõltuv muutuja on säästan/ei säästa. Tulenevalt asjaolust, et 140st vastajat 5 vastas, et nad ei säästa, ei oleks analüüs välja tulnud. Analüüsi osa tehti autori poolt ümber ning otsustati järjestatud logit regressioonanalüüsi kasuks. Ankeetküsimustik on kättesaadav elektroonilistes lisades.

Küsitlus koosnes kolmest alapeatükist. Esimeseks peatükiks olid noorte hoiakud ja teadmised säästmise kohta. Teises peatükis uuriti noorte tegelikku säästmiskäitumist ning kolmandas peatükis uuriti sotsiaal-demograafilisi tegureid, mis võivad igakuist säästu mõjutada.

Kasutatud mudelis on sõltuvaks muutujaks igakuine sääst, mis on jagatud kvartiilideks. Esimene kvartiili väärtus 50 €/kuus, teise kvartiili väärtus on 150 €/kuus ning kolmanda kvartiili väärtus on 350 €/kuus.

Kvartiilid jagavad järjestatud rea neljaks võrdseks osaks niimoodi, et igasse ossa jääb 25% rea liikmetest. Alumine kvartiil koosneb 25% väiksemast valimi väärtusest. Mediaan ehk teine kvartiil jagab rea pooleks ning kolmandas kvartiilis asub 75% rea väiksematest väärtustest. (Sauga, 2017).

Vastajatest olid 86,4% naised ja 13,6% mehed. Kogumispäeviku grupi statistika näitab, et grupis on 85,8% naised ning 14,2% mehed. Seega on nais ja mees vastajate osakaal proportsioonis grupi liikmete jaotusega soo alusel.

Tabel 1. Kvantitatiivsete tunnuste kirjeldav statistika

Tunnus	Keskmine	Standardhälve	Miinumum	Maksimum
Sotsiaalmeedia kasutus (tundides)	3,4000	1,6482	1	7
Igakuine sääst	242,5	242,4	0	1050
Igakuine (neto)sissetulek	1336	734,4	250	3750

Allikas: autori arvutused (Lisa 1)

Tabel 2. Kvalitatiivsete tunnuste kirjeldav statistika

Tunnus	Vastanute arv	Osakaal
Sugu:		
Naine	121	86,4%
Mees	19	13,6%
Haridus:		
Mitte kõrgharidus	65	46,4%
Kõrgharidus	75	53,6%
Perekonnaseis:		
Mitte abielus ega vabaabielus	45	32,1%
Abielus või vabaabielus	95	67,9%
Ametialane staatus:		
Töötu või õpilane/tudeng	41	29,3%
Töötan	99	70,7%

Allikas: Autori koostatud

Regressioonanalüüsi meetodit kasutades on üritatud määratleda vastus järgnevale küsimusele: Millist rolli mängivad sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimine, sotsiaalmeedia kasutamine,

sugu, perekonnaseis, igakuine sissetulek, haridus ja ametialane staatus noorte igakuiste säästude juures?

Vastuse leidmiseks antud uurimisküsimusele püstitati järgnevad hüpoteesid:

- Hüpotees 1: Igakuise säästu ja soo vahel on oluline seos;
- Hüpotees 2: Igakuise säästu ja perekonnaseisu vahel on oluline seos;
- Hüpotees 3: Igakuise säästu ja hariduse vahel on positiivne seos;
- Hüpotees 4: Igakuise säästu ja ametialase staatuse vahel on oluline seos;
- Hüpotees 5: Igakuise säästu ja sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimine vahel on oluline seos.
- Hüpotees 6: Igakuise säästu ja sissetuleku vahel on positiivne seos.

Püstitatud hüpoteeside kontrollimiseks kasutab autor olulisuse tõenäosus p teststatistiku empiirilisele väärtuse tõenäosuse võrdlemist olulisuse nivoo α teststatistiku kriitilisele väärtusele. See tähendab, et mida väiksem on olulisuse tõenäosus, seda väiksem on tõenäosus, et kehtib nullhüpotees ja seda kindlamini tuleb sisukas hüpotees vastu võtta. Kehtib reegel, et kui $p \geq \alpha$, siis jäädakse nullhüpoteesi juurde ning kui $p < \alpha$, võetakse vastu sisukas hüpotees. (Sauga, 2017) Antud töös võtab autor olulisuse nivooks $\alpha = 0,1$.

Püstitatud uurimisküsimusele uuriti selgitatavate muutujatena tunnuseid säästmise kohta info jälgimine, sotsiaalmeedia kasutamine, sugu, perekonnaseis, haridus ja ametialane staatus. Tunnuse “säästmise kohta info jälgimine” märgib 1 säästmise kohta info jälgimist sotsiaalmeedias ning 0 mitte jälgimist. Tunnus “sotsiaalmeedia kasutus” näitab mitu tundi päevas veedab noor sotsiaalmeedias. Tunnus “sugu” on mudelis binaarne tunnus, kus 0 - naine, 1 - mees. Samuti on mudelis binaarne tunnus “perekonnaseis”, kus 0- mitte abielus ega vabaabielus, 1- abielus või vabaabielus. Tunnus “haridus” on samuti binaarne tunnus, kus 0 - ei ole kõrgharitud, 1 - on kõrgharitud. Lisaks on mudelis ka binaarne tunnus “ametialane staatus,” kus 0 - töötu või õpilane/tudeng, 1 -töötav või töötav tudeng või lapsehoolduspuhkusel. Tunnuste seletused on tabeli kujul välja toodud. (Vt tabel 3)

Tabel 3. Tunnuste seletused

Tunnuse nimetus	Tunnuse selgitus ja kood
Säästmise kohta info jälgimine	0 - ei jälgita sotsiaalmeedias säästmisega seonduvat infot, 1 - jälgitakse sotsiaalmeedias säästmisega seonduvat infot
Sotsiaalmeedia kasutus	näitab mitu tundi päevas on inimene keskmiselt sotsiaalmeedias
Sugu	0 - naine, 1 - mees
Sissetulek	Igakuine netosissetulek
Perekonnaseis	0 - ei ole abielus ega vabaabielus, 1 - abielus või vabaabielus
Haridus	0 - ei ole kõrgharitud, 1 - on kõrgharitud
Ametialane staatus	0 - töötu või õpilane/tudeng, 1 - töötab

Allikas: autori koostatud

Järjestatud logit mudelit kasutatakse, kui sõltuv muutuja on järjestusskaalal ning sellel on rohkem kui kaks taset ja iga kategooria väärtus on eelmisest väärtusest kõrgem. (Grilli, Rampichini, 2014) Seega on kvartiilid hea lahendus järjestusskaala jaoks. Autor andis ka kvartiilidele hinnangu, et analüüs oleks lihtsamini seletatud.

Olgu Y järguline tulemus J -kategooriaga.

$(P(Y \leq j))$ on Y kumulatiivne tõenäosus, mis on väiksem või võrdne konkreetse kategooriaga $j = 1, \dots, J-1$. $P(Y \leq j) = 1$

Võimalust olla väiksem või võrdne konkreetse kategooriaga saab määratleda järgmiselt:

$$\frac{P(Y \leq j)}{P(Y > j)}$$

Järjestatud logistilist regressioonimudelit saab defineerida kui:

$$\text{logit} (P(Y \leq j)) = a_j + \beta_{j1}x_1 + \dots + \beta_{jp}x_p$$

$j=1, \dots, J-1$ ja p on sõltumatud muutujad. Kuna järjestatud logit mudeli puhul eeldatakse, et mis sõltuvate muutujate mõjud on erinevate lävede lõikes proportsionaalsed, mis lihtsustab eelnevat võrrandit järgnevalt:

$$\text{logit}(P(Y \leq j)) = a_j + \beta_{j1} \text{SISSETULEK}_1 + \beta_{j2} \text{PEREKONNASEIS}_2$$

Kus:

β_1, β_2 - sõltumatute muutujate parameetrid, mis esindavad j või madalamasse kategooriasse kuulumise naturaallogaritmide muutust võrreldes kõrgema kategooriaga vastava sõltumatu muutuja ühe ühikulise suurenemise korral. (UCLA, 2021)

SISSETULEK – inimeste igakuine netosissetulek, 6 kuu keskmine;

PEREKONNASEIS – 0 – ei ole abielus ega vabaabielus, 1- abielus või vabaabielus;

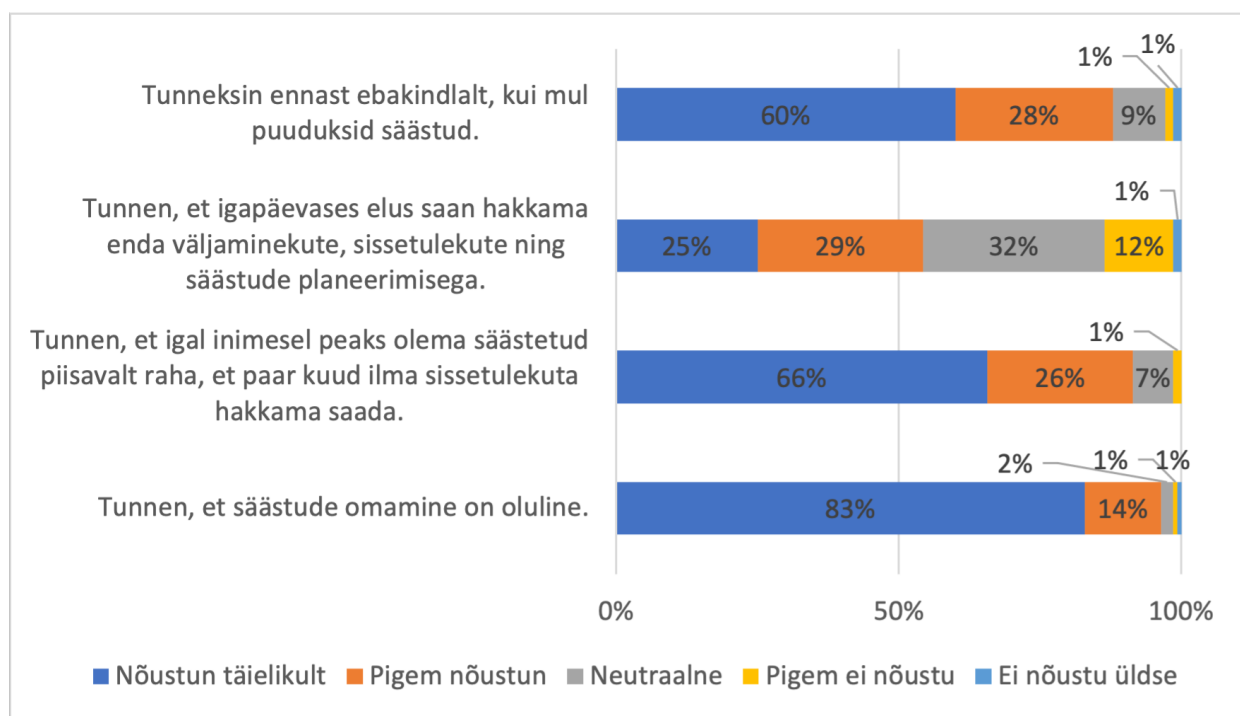
a_j - kategooria j lõikepunkt, mis tähistab kategooria j ja kategooria $j+1$ vahelist läve:

3. KVANTITATIIVSE UURINGU TULEMUSTE ANALÜÜS

Antud peatükis esitleb ja analüüsib töö autor uuringu tulemusi. Autor toob välja noorte hoiakud ning eelneva kogemuse säästmise kohta. Lisaks toob autor välja noorte keskmise säästumäära ning kuidas see erineb noortest kes säästavad eesmärgi nimel ning kes säästavad ilma eesmärgita. Samuti uurib autor noorte sotsiaalmeedia kasutust ning kas noored uurivad säästmise kohta sotsiaalmeediast ning kuidas see nende säästmist mõjutab. Viiendas peatükis viiakse autori poolt läbi järjestatud logistiline regressioonanalüüs.

3.1. Tunnetused säästmise kohta

Töö teoreetilises osas toodi välja, et kodumajapidamiste säästumäär ehk kodumajapidamiste kogusäästu ja kasutatava kogutulu suhe oli 2021. aastal 10,8% (Statistikaamet). Uuringus osalejate keskmine säästumäär oli 18,37%. See tähendab, et Kogumispäeviku grupi liikmete säästumäär on suurem kui keskmine. Selline tulemus on ootuspärane, kuna valimiks on Kogumispäeviku grupi liikmed ning ainult 5 inimest 140st vastas, et nad ei säästa üldse (3,57%). Eestis keskmiselt ei olnud säästnud mingil moel viimase 12 kuu jooksul 31% elanikest. (Eesti elanike..., 2019, lk 23)

Joonis 1. Tunnetused säästmise kohta.

Allikas: Autori koostatud

Küsimusele, kas säästmine on oluline, skaalal 1 - ei nõustu üldse... 5 -nõustun täielikult, vastasid 140 vastajat 116, et nad nõustuvad täielikult ning ainult üks vastaja ei nõustunud väitega üldse. Aritmeetiline keskmine oli antud väitel 4,771.

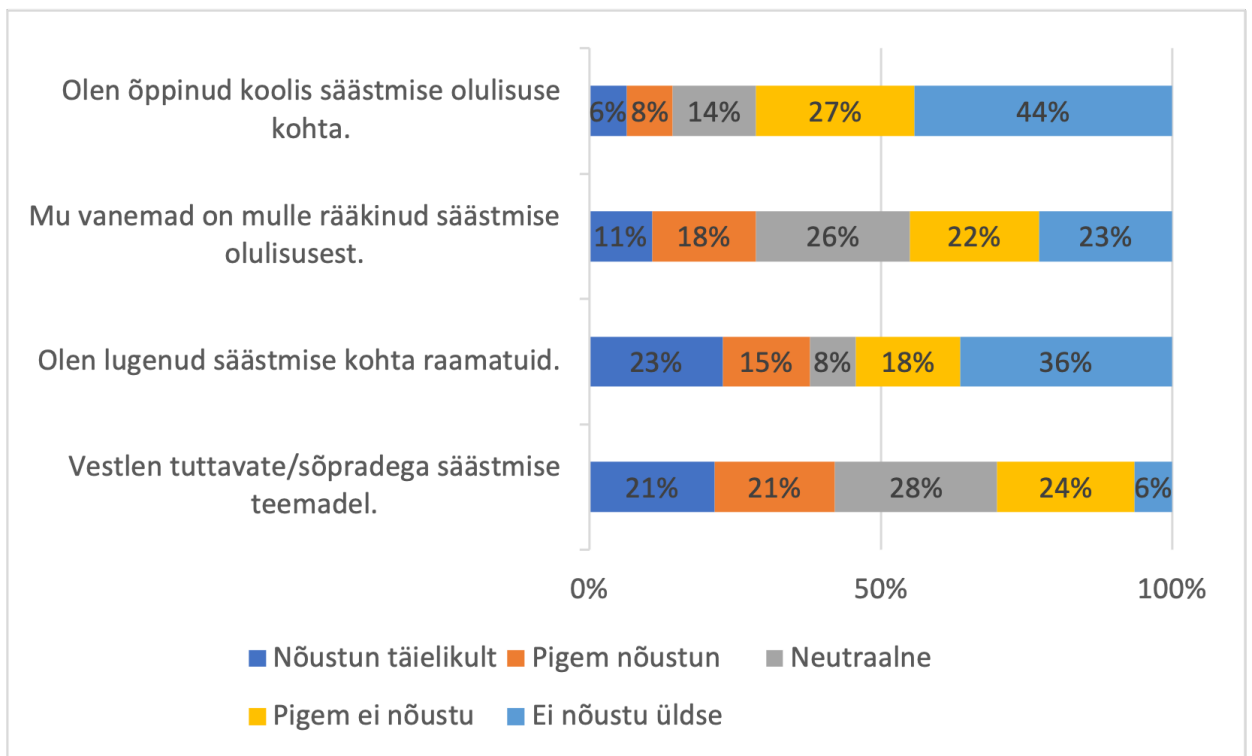
Väitele “tunnen, et igal inimesel peaks olema säästetud piisavalt raha, et paar kuud ilma sissetulekuta hakkama saada” skaalal 1 - ei nõustu üldse... 5 -nõustun täielikult, aritmeetiline keskmine oli 4,557. Seega vastajate jaoks on säästu puhvri olemasolu ja kindlustunne säästude osas oluline. Väitega nõustusid täielikult 92 vastajat ning väitega ei nõustunud üldse mitte ükski vastaja.

Väite “tunnen, et igapäevases elus saan hakkama enda väljaminekute, sissetulekute ning säästude planeerimisega” skaalal 1 - ei nõustu üldse... 5 -nõustun täielikult, aritmeetiline keskmine oli 3,643, mis on madalam kui teistel väidetest. Seega inimesed hindavad säästmist oluliseks, kuid on ebakindlamad selles, et saavad väljaminekute, sissetulekute j säästude planeerimisega hakkama. Väitega nõustus täielikult 35 inimest ning väitega ei nõustunud absoluutselt 2 vastajat.

Väite “tunneksin ennast ebakindlalt, kui mul puudusid säästud” skaalal 1 - ei nõustu üldse... 5 -nõustun täielikult, nõustus täielikult 84 vastajat ning 2 ei nõustunud üldse. Aritmeetiline keskmine oli 4,436.

3.2. Eelnev kogemus säästmisest

Vastajatelt uuriti, millised on nende eelnevad kokkupuuted säästmisega. Kõige rohkem, 23% nõustuti väitega “Olen lugenud säästmise kohta raamatuid” ning kõige vähem nõustuti väitega “olen õppinud koolis säästmise olulisuse kohta.” Vastajatest 11% nõustus täielikult väitega, et nende vanemad on rääkinud neile säästmise olulisusest ning 23% vastajatest vanemad ei ole rääkinud neile säästmise olulisusest. 36% vastajatest ei nõustunud väitega, et nad on lugenud säästmise kohta raamatuid ning 23% nendest nõustus sellega täielikult. Kõige vähem ei nõustunud väitega, et vestlen tuttavate/sõpradega säästmise teemal. Vastajatest 21% nõustus antud väitega täielikult.

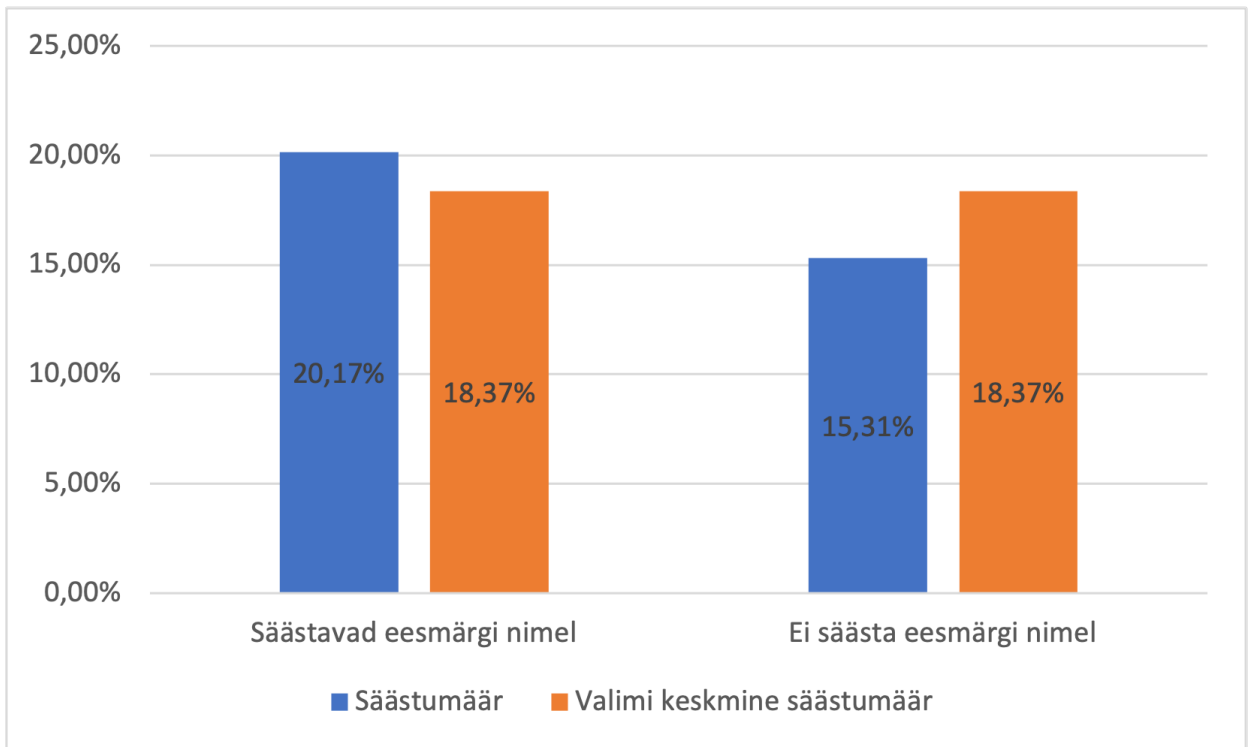

Joonis 2. Teadmiste allikad säästmisest
Allikas: Autori koostatud

3.3. Säästmine eesmärgi nimel

Vastajatelt, kes tegelevad säästmisega, uuriti, kas nad säästavad eesmärgi nimel või mitte. Selgus, et vastajatel, kes säästavad eesmärgi nimel, on keskmisest suurem säästumäär, kui neil, kes ei säästa eesmärgi nimel.

Antud töös on arvutatud säästumäär igakuise säästu keskväärtus jagatud igakuise netosissetuleku keskväärtusega. Mediaan sääst oli 150€/kuus. Vastajate keskmine säästumäär oli 18,37% ning neil, kes säästavad eesmärgi nimel oli keskmine säästumäär 20,17%. Eesmärgi nimel säästvatel inimestel oli keskmisest 1,8% suurem säästumäär. Vastajate, kes ei säästnud eesmärgi nimel, säästumäär oli 15,31%, mis on keskmisest säästumäärast 3,06% madalam ning eesmärgi nimel säästvatel noortest 4,86% madalam.

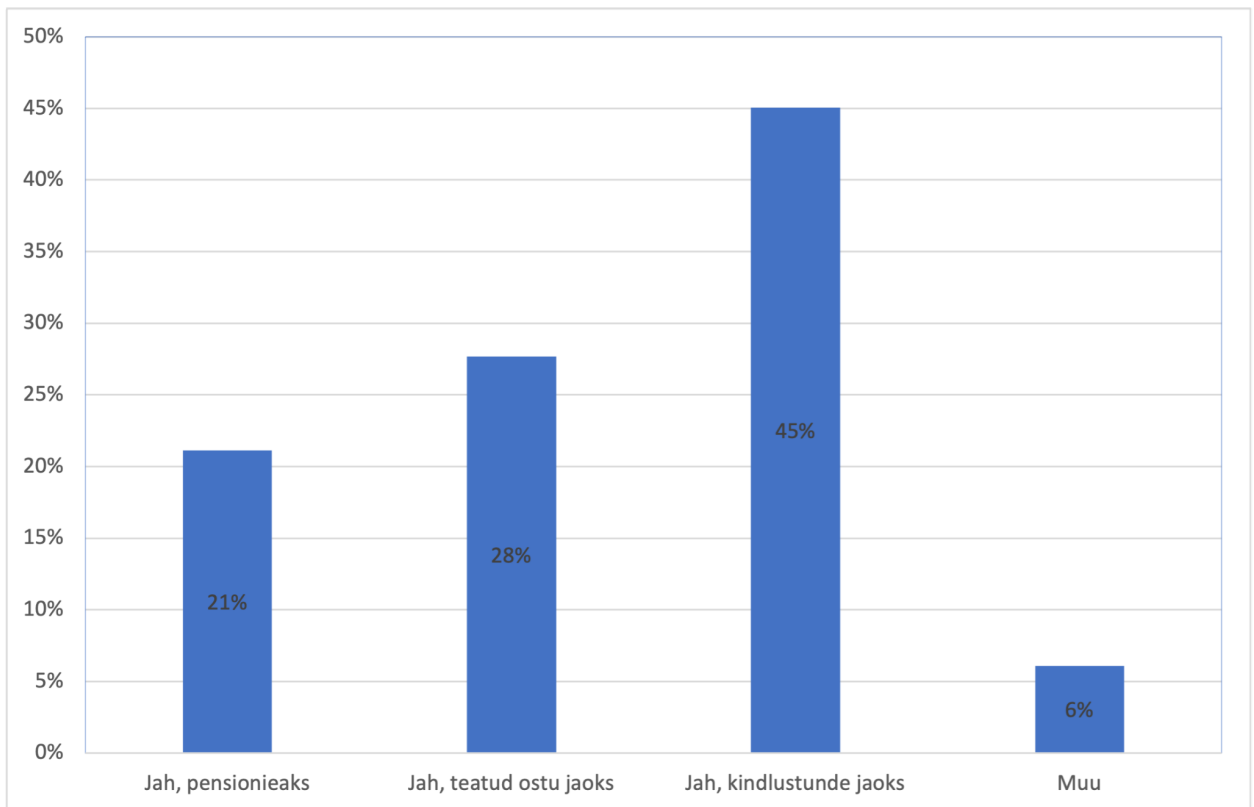

Joonis 3. Keskmine säästumäär

Allikas: Autori koostatud

135 vastajast, kes üldse tegelesid säästmisega, 82,22% säästsid eesmärgi nimel ning 17,78% ei säästnud eesmärgi nimel. Vastajad said küsitluses valida säästmise eesmärkideks “jah, pensionieaks”, “jah, teatud ostu jaoks”, “jah, kindlustunde jaoks” ning “muu”.

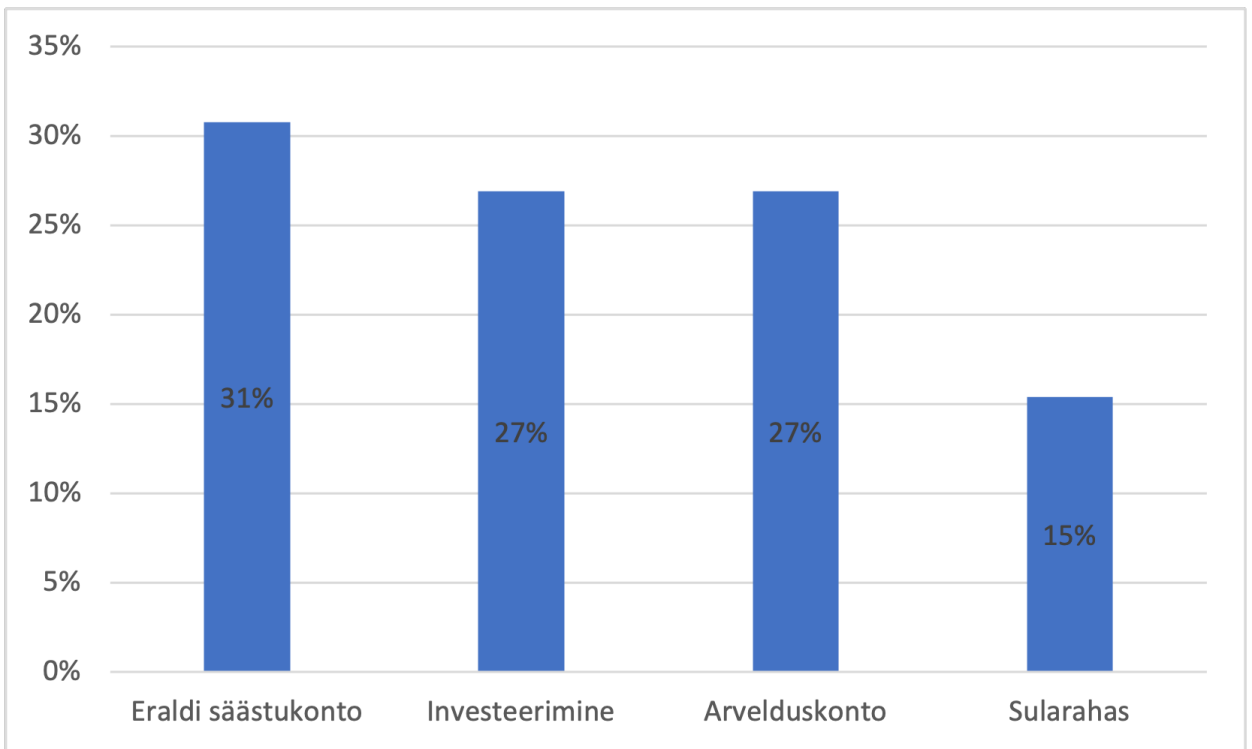
Vastajatel, kes säästsid eesmärgi nimel valisid ka endale säästmiseks mitu eesmärki. Vastajatest, kes vastasid, et nad säästsid eesmärgi nimel, valisid keskmiselt 1,92 eesmärki inimese kohta. 45% vastajatest, kes säästsid eesmärgi nimel, säästsid kindlustunde eesmärgil. Vastajatest 28% säästis teatud ostu jaoks ning 21% vastajatest säästis pensionieaks. Vastajad said ka valida vastusevariandiks “muu.” Muu valikuna toodi välja enim reisimist. Toodi välja ka auto remont, investeerimine, esimese kodu ostuks ja kodu sissemakse kogumiseks.

Joonis 4. Säästmise eesmärgid

Allikas: Autori koostatud

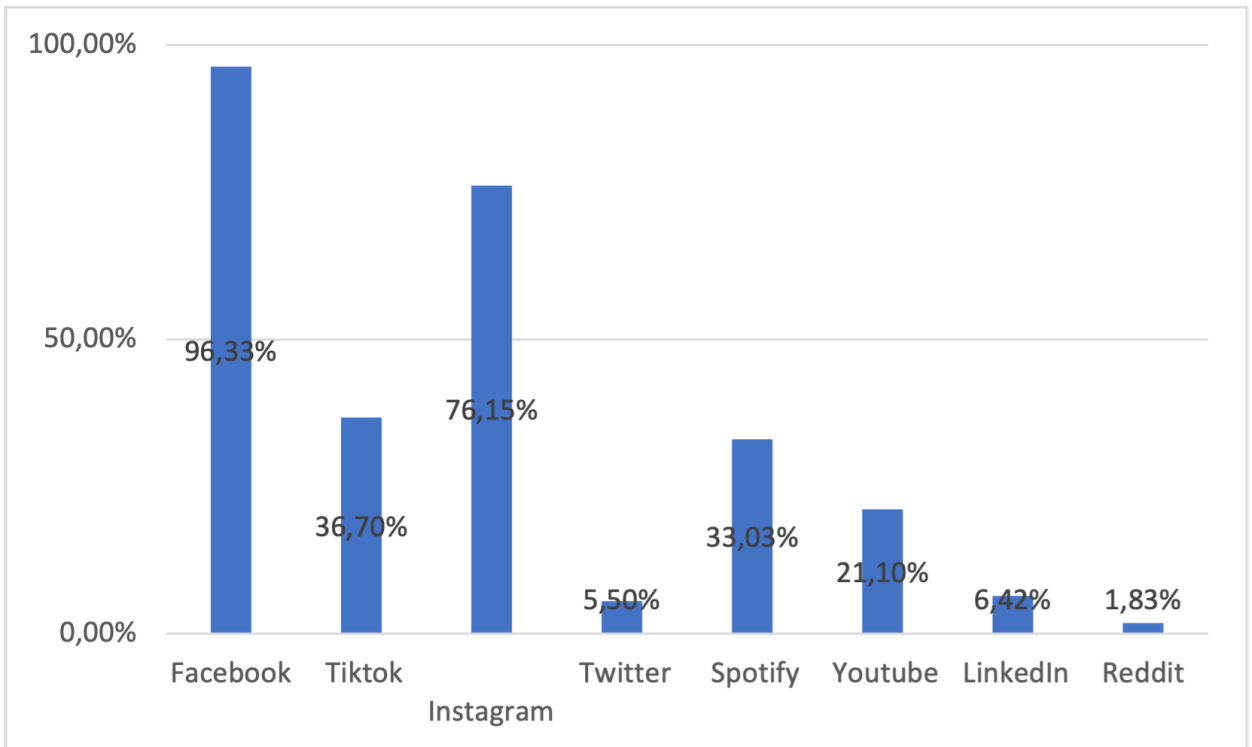
Kõige enim (31%) kasutasid inimesed säästmiseks eraldi säästukontot. 27% inimestest kasutas säästmiseks oma arvelduskontot ning kõige vähem (15%) hoidis oma sääste sularahas. 27% vastajatest hoidis oma sääste investeringutes.

Joonis 5. Erinevad säästmise viisid
Allikas: Autori koostatud

3.4. Sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimine

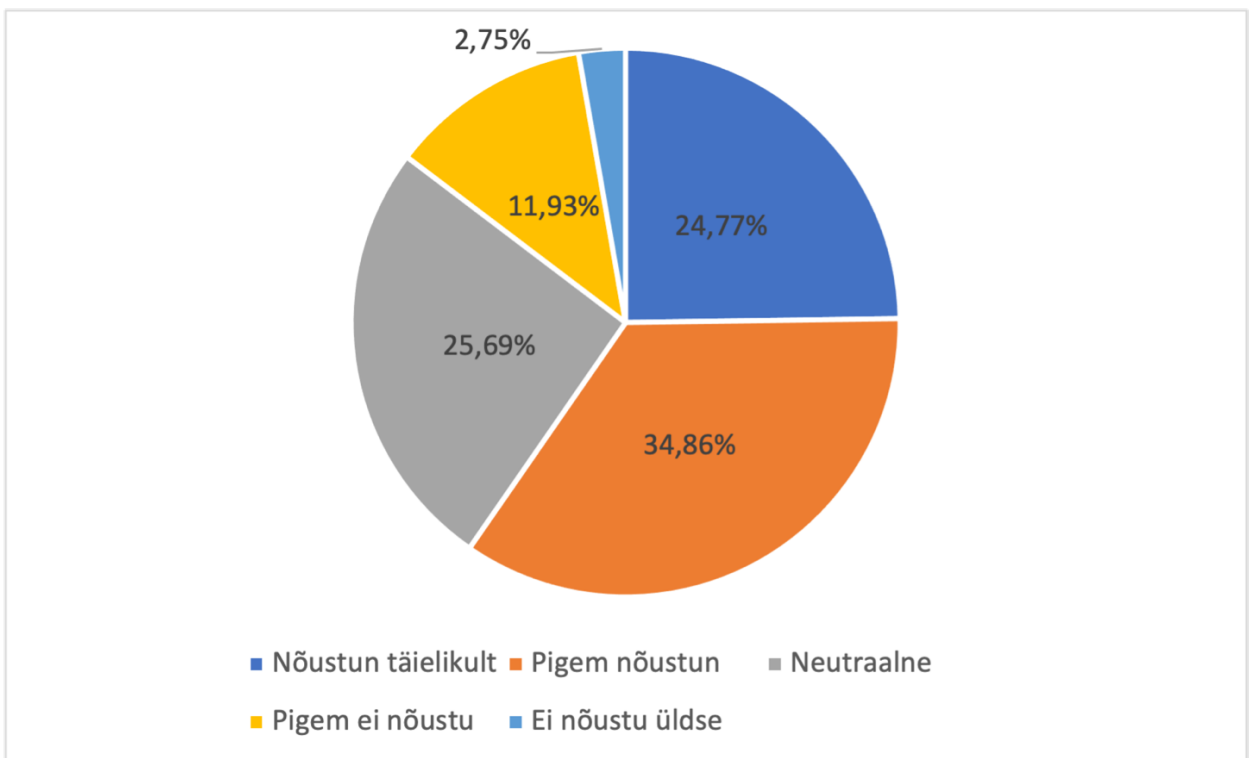
Kõige enam kasutatakse säästmise kohta uurimiseks Facebooki, seejärel Instagrammi ning Tiktokki. Kõige vähem, 1,83% kasutatakse Redditi.

Joonis 6. Enim kasutatud sotsiaalmeedia säästmise kohta info uurimiseks

Allikas: Autori koostatud

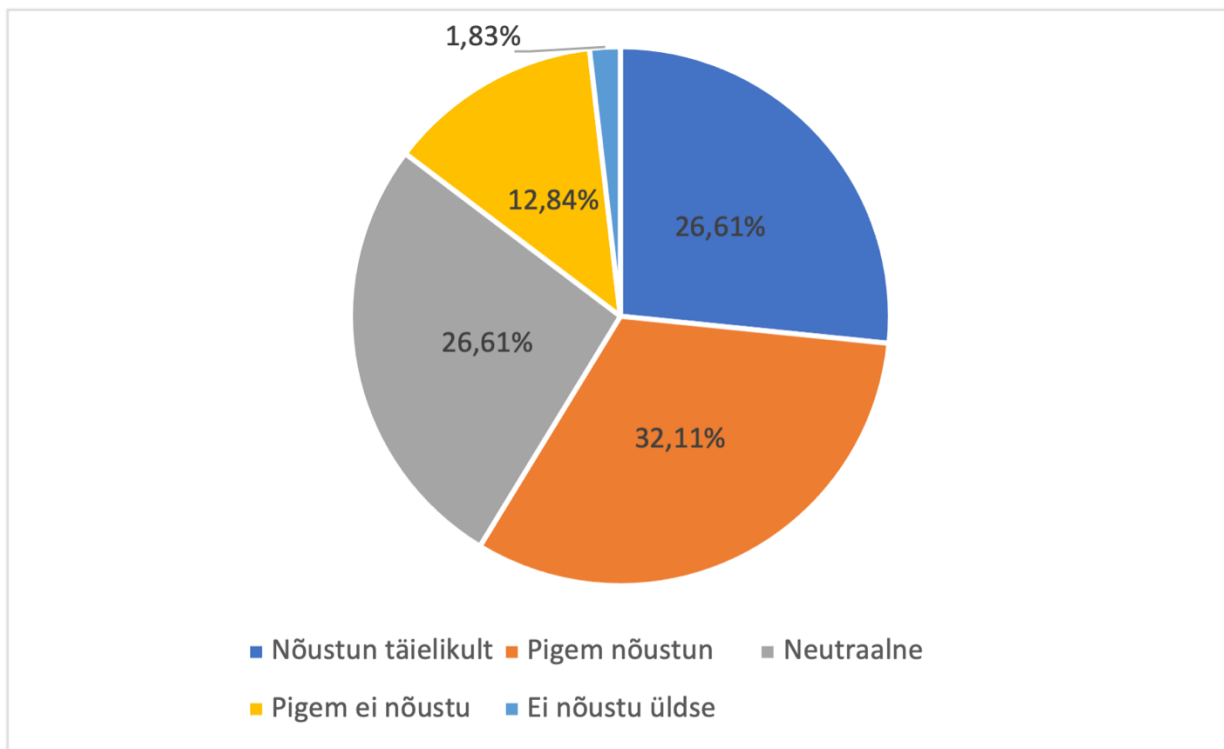
24,77% neist, kes jälgivad sotsiaalmeedias säästmise kohta infot, nõustub, et nad on kasutanud sotsiaalmeedias leitud säästmisnippe ja meetodeid ning 2,75% ei nõustu väitega üldse.

Joonis 7. Sotsiaalmeedias säästmismeetodite ja nippide kasutus

Allikas: Autori koostatud

Vastajatest 26,6%, kes jälgivad sotsiaalmeedias säästmise kohta sisu, nõustuvad väitega, et sotsiaalmeedia on nende säästmisharjumusi paremaks muutnud. Antud väitega pigem nõustub 32,11% ning ainult 1,83% ei nõustu väitega üldse.

Joonis 8. Tunnen, et sotsiaalmeedia on muutnud minu säästmisharjumusi paremaks
Allikas: Autori koostatud

3.5. Säästmise mõjutegurite hindamine

Autor viis esmalt läbi järjestatud logistilise regressioonanalüüsi tunnustega säästmise kohta info jälgimine, sotsiaalmeedia kasutamine, fiktiivsete tunnustega sugu, perekonnaseis ja sissetulek.

Logistiline regressioonanalüüs eeldab, et tunnuste vahel ei esine multikollineaarsust ehk seletavate muutujate vahelist tugevat korrelatsiooni. Selle kontrollimiseks kasutas autor töös varieeruvusindeksit VIF. Väärtused $> 10,0$ võivad viidata kollineaarsus probleemile. Antud mudelis jäid kõikide tunnuste väärtused alla 10, mis tähendab, et kollineaarsuse probleemi ei esine.

Tabel 4. Multikollineaarsus

Varieeruvusindeks VIF Minimaalne võimalik väärtus = 1,0 Väärtused > 10,0 võivad viidata kollineaarsuse probleemile	
säästmise kohta info jälgimine	1,039
sotsiaalmeedia kasutus	1,038
sugu	1,086
Sissetulek	1,588
Perekonnaseis	1,211
Haridus	1,389
Ametialane staatus	1,688

Allikas: autori koostatud Gretl programmiga

Seatud hüpoteeside kontrollimiseks viidi autori poolt läbi järjestatud logistiline regressioonanalüüs.

Tabel 5. Esialgse ja lõpliku regressioonimudeli võrdlus

Muutuja	Esialgne mudel	Lõplik mudel
Sissetulek	0,002232*** (0,0003822)	0,002111*** (0,0003148)
Säästmise kohta info jälgimine	0,3069 (0,4025)	-
Sots. meedia kasutus	0,001130 (0,1074)	-
Sugu	-0,2073 (0,5150)	-
Perekonnaseis	0,6845 (0,4196)	0,6827* (0,3991)
Ametialane staatus	-0,6438 (0,4970)	-
Haridus	0,5100 (0,3889)	-
Cut1	2,633*** (0,6960)	2,483*** (0,4828)
Cut2	3,814*** (0,7376)	3,633*** (0,5356)
Cut3	5,810*** (0,8245)	5,580*** (0,6452)

Allikas: autori koostatud

Märkused: Statistiline olulisus: *** $p < 0,01$, ** $p < 0,05$, * $p < 0,1$

Esmalt võeti mudelist välja tunnus “sotsiaalmeedia kasutus (tundides)”, mille p-väärtus oli 0,9916, mis ei ole statistiliselt oluline nivool 0,05. See tähendab, et päevas keskmiselt veedetud tunnid sotsiaalmeedias ei mõjuta inimeste igakuist säästmist. (Vt elektrooniline lisa 1)

Seejärel võeti mudelist välja binaarne tunnus “sugu”, kuna tunnuse p-väärtus = 0,6851. See tähendab, et noorte igakuine sääst ei olene noorte soost. (Vt elektrooniline lisa 2)

Järelejäänud tunnustest oli kõige suurema olulisuse tõenäosusega (p-väärtus = 0,4221) “sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimise,” mis mudelist eemaldati. See tähendab, et

hüpotees on tagasi lükatud ning sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimise ei oma olulist rolli igakuise säästude juures. (Vt elektrooniline lisa 3)

Ka ametialane staatus ei mänginud säästmise juures olulist rolli (p-väärtus = 0,2067). Seega hüpotees, et ametialane staatus mängib olulist rolli igakuiste säästude juures on tagasi lükatud. (Vt elektrooniline lisa 4). Ka tunnus "haridus" ei olnud statistiliselt oluline (p-väärtus = 0,2441). (Vt elektrooniline lisa 5)

Järelejäänud tunnustest on statistiliselt oluline nivool 0,01 sissetulek (p-väärtus = $0,198 \times 10^{-10}$) ning olulisuse nivool 0,1 binaarne tunnus perekonnaseis (p-väärtus = 0,0871). (Vt elektrooniline lisa 6)

Püstitatud hüpoteesidest jäid kehtima järgnevad hüpoteesid:

- Igakuise säästu ja sissetuleku vahel on positiivne seos;
- Abielus ja vabaabielus elavad noored säästavad rohkem kui vallalised ja suhtes olevad noored.

Saadud mudel on olulisuse nivool 0,05 statistiliselt oluline, kuna hii ruut võrdub = 92.1987 [0.0000] ning see on väiksem kui 0,05. Tunnustest on olulisuse nivool 0,05 statistiliselt olulised sissetulek (p-väärtus = $0,198 \times 10^{-10}$). Olulisuse nivool 0,1 on statistiliselt oluline perekonnaseis (p-väärtus = 0.0871).

Õigesti prognoositi 70 ehk 50% vaatluse koguarvust. Mudeli Schwarz'i kriteerium 324,0546 Akaike kriteerium oli 309,3464 ja Hannan-Quinni kriteerium 315,3233. Log-likelihood oli -149,6732. Algses mudelis, kus olid olemas kõik tunnused olid Akaike kriteerium 315,5495 ja Log-likelihood -147,7748. See tähendab, et tunnuseid eemaldades läks mudel paremaks.

$$\text{logit}(P(Y \leq j)) = a_j + 000211129\text{SISSETULEK} + 0.682738\text{PEREKONNASEIS}$$

Kus:

SISSETULEK – inimeste igakuine netosissetulek, 6 kuu keskmine;

PEREKONNASEIS – 0 – ei ole abielus ega vabaabielus, 1- abielus või vabaabielus;

a_j - kategooria j lõikepunkt, mis tähistab kategooria j ja kategooria j+1 vahelist läve:

Regressioonimudelite väljavõtted lisatud elektroonilisse lisasse, mis on kättesaadav: <https://docs.google.com/document/d/18jbKuM0gl9wHrG5V0M01PJrCFqXvXmK6cKKry3wl34E/edit>

Sõltuv muutuja oli säästud jagatud kvartiilideks, siis seega:

- Cut1: kvartiil 1 ja kvartiil 2 lõikepunkt;
 - Cut2: kvartiil 2 ja kvartiil 3 lõikepunkt;
 - Cut3: kvartiil 3 ja kvartiil 4 lõikepunkt.
-
- Kvartiil 1: kuni 50 eurot;
 - kvartiil 2: 50-150 eurot;
 - kvartiil 3: 150-350 eurot;
 - kvartiil 4: üle 350 eurot.

Autor andis kvartiilidele hinnang:

- Kvartiil 1: väiksed säästud;
- kvartiil 2: alla keskmise säästud;
- kvartiil 3: üle keskmise säästud;
- kvartiil 4: suured säästud.

Cut1 eraldab säästude olemise esimeses kvartiilis viibimise tõenäosuse teises kvartiilis viibimise tõenäosusest. Cut2 eraldab säästude olemise teises kvartiilis viibimise tõenäosuse kolmandas kvartiilis viibimise tõenäosusest. Cut3 eraldab säästude olemise kolmandas kvartiilis viibimise tõenäosuse neljandas kvartiilis viibimise tõenäosusest.

Sõltuva muutuja kategooriate piirid cut1, cut2 ja cut3 on kõik statistiliselt olulised. Cut1 p-väärtus oli $0,269 \times 10^{-6}$, cut2 p-väärtus oli $0,117 \times 10^{-10}$ ning cut3 p-väärtus oli $0,524 \times 10^{-17}$. Cut1 koefitsient oli 2,48338, cut2 koefitsient oli 3,63343 ning cut3 koefitsient oli 5,57996. See tähendab, et lõikepunktil on oluline mõju sõltuvale muutujale. Samuti kontrolliti lõikepunktide erinevust ($b[\text{cut1}] - b[\text{cut2}] = 0$ ja $b[\text{cut3}] - b[\text{cut2}] = 0$), mille p-väärtus oli vastavalt $0,30515 \times 10^{-7}$ ja $0,160517 \times 10^{-10}$. See tähendab, et lõikepunktid on statistiliselt oluliselt erinevad.

Seega saab valemist järeldada, et sissetuleku suurenedes suureneb tõenäosus, et ka säästud suurenevad, ehk suureneb tõenäosus olla 4 kvartiilis. Sissetuleku suurenedes väheneb tõenäosus olla 1.kvartiilis.

Kui inimene on vabaabielus või abielus (perekonnaseis 1). Suureneb tõenäosus, et ollakse säästudega 4. kvartiilis ehk säästud on suured. Kui inimene on vabaabielus või abielus väheneb tõenäosus, et ollakse 1.kvartiilis, ehk väheneb tõenäosus, et säästud on väiksemad. Järjestatud regressioonanalüüs on välja toodud töö lisades. Tabel on välja toodud elektroonilistes lisades.

3.6. Järeldused ja ettepanekud

Eelnevates peatükkides esitas ning analüüsis autor läbiviidud uuringu tulemusi. Järgnevalt annab autor hinnangu järelduste ja ettepanekute näol.

Esimeses alapeatükis tõi autor välja uuringu tulemused vastajate enda hinnangud säästude olulisuse kohta. Ankeetküsimustikule vastas 140 vastajat, kellest ei säästnud ainult 3,57%. OECD uuringus selgus, et viimase 12 kuu jooksul on raha mingil moel säästnud 69% Eesti elanikest ning säästmisega ei tegele 31% elanikest võib olla tingitud sellest, et küsitlus viidi läbi Kogumispäeviku Facebooki grupis, mis on spetsialiseerunud rahatarkuse jagamisele. Säästmist pidas täielikult oluliseks 140 vastajast 116 ning üks vastaja 140st ei pidanud säästmist üldse oluliseks. Üldjuhul pidasid noored säästmist oluliseks, 83% vastajatest nõustus täielikult väitega, et säästmine on oluline tegevus. Antud väite aritmeetiline keskmine oli 4,771, millest võib järeldada, et noored peavad säästmist oluliseks.

Teises alapeatükis tõi autor välja vastajate eelneva kogemuse säästmise kohta. Neilt uuriti, millised on nende eelnevad kokkupuuted säästmisega. Kõige rohkem, 23% nõustuti väitega “Olen lugenud säästmise kohta raamatuid” ning kõige vähem nõustuti väitega “olen õppinud koolis säästmise olulisuse kohta.” 11% nõustus täielikult väitega, et nende vanemad on rääkinud neile säästmise olulisusest.

Kolmandas alapeatükis uuriti, kuidas oleneb säästumäär sellest, kas nad säästavad eesmärgi nimel või mitte. Selgus, et vastajatel, kes säästavad eesmärgi nimel, on keskmisest suurem säästumäär, kui neil, kes ei säästa eesmärgi nimel. Mediaan sääst oli 150€/kuus. Vastajate keskmine säästumäär

oli 18,37% ning neil, kes säästavad eesmärgi nimel oli keskmine säästumäär 20,17%. Vastajate, kes ei säästnud eesmärgi nimel, säästumäär oli 15,31%.

Autor tõi välja, et eesti noortest 31% kasutasid säästmiseks eraldi säästukontot, 27% noortest kasutas säästmiseks oma arvelduskontot. See tähendab, et eestlased hoiavad peamiselt oma säästusid pangakontodel. See oli ka välja toodud teoreetilises osas, et Eesti leibkonnad hoiavad peamiselt oma sääste pangakontodel. (Raudsaar, 2021)

Neljandas peatükis uuriti, millist sotsiaalmeediat kasutatakse enim säästmise kohta uurimiseks. Selgus, et enim kasutatakse järgnevaid sotsiaalmeedia platvorme:

- Facebook
- Instagram
- Tiktok

Viiendas alapeatükis hinnati igakuise säästu kvartiile mõjutavaid tegureid. Autor koostas järjestatud logistilise regressioonimudeli, mille tunnusteks olid säästmise kohta info jälgimine, sotsiaalmeedia kasutamine, sugu, perekonnaseis ja sissetulek, et kontrollida seatud hüpoteese. Selgus, et igakuist säästu mõjutab igakuine netosissetulek ning perekonnaseis.

Tabel 6. Regressioonanalüüsi tulemused.

Uuritav seos	Regressioonanalüüsi tulemus
Igakuise säästu ja soo vahel on oluline seos	Seos puudub
Igakuise säästu ja perekonnaseisu vahel on positiivne seos	Positiivne seos
Igakuise säästu ja hariduse vahel on positiivne seos	Seos puudub
Igakuise säästu ja ametialase staatuse vahel on oluline seos	Seos puudub
Igakuise säästu ja sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimine vahel on oluline seos	Seos puudub
Igakuise säästu ja sissetuleku vahel on positiivne seos.	Positiivne seos

Allikas: Autori koostatud

Hüpotees, et igakuise säästu ja soo vahel on oluline seos, ei leidnud regressioonanalüüsis kinnitust, kuid see võib olla tingitud asjaolust, et valimisse kuulus 86,4% naised ja 13,6% mehed ning väike meeste osakaal valimis võis tulemust mõjutada. Kuigi Kogumispäeviku grupi statistika näitab, et grupis on 85,8% naised ning 14,2% mehed ning seega on nais ja mees vastajate osakaal proportsioonis grupi liikmete jaotusega soo alusel. Seevastu Fisheri (2010) uuringust selgus, et naised säästsid vähem kui mehed.

Hüpotees, et säästmise ja sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimine mõjutab noorte igakuiseid sääste ei pidanud paika, kuna binaarne tunnus “sotsiaalmeedias säästmise kohta jälgimine” ei olnud regressioonanalüüsi juures statistiliselt oluline tunnus. Seega saab väita, et noortel, kes jälgivad sotsiaalmeedias säästmise kohta infot, ning noortel, kes seda ei tee, ei erine oluliselt säästude suurus.

26,61% 109-sst vastajast, kes sotsiaalmeedias säästmise kohta infot jälgisid, nõustusid täielikult väitega, et nad tunnevad, et sotsiaalmeedia on muutnud nende säästmisharjumusi paremaks ning 24,77% nõustus täielikult väitega, et nad on kasutanud sotsiaalmeedias saadud säästunippe.

Antud töö tulemusi mõjutas kindlasti asjaolu, et tegu oli küllaltki väikese valimiga. Seega ei saa autor üheselt hüpoteese kinnitada ega ümber lükata. Samuti võib tulemust mõjutada mõne olulise tunnuse mudelist välja jäämine. See tähendab, et eelnimetatud tingimustest tulenevalt ei saab täielikult tugineda saadud mudelile.

Töö autori hinnangul võiks antud teema kohta tulevikus uuringuid korraldada, mis hõlmaks suuremat valimit ning oleks esindatud suuremas mahus ka need, kes säästmisega ei tegele. Samuti on võimalik antud teemat uurida mitte ainult säästmise vaatest, vaid finantskirjaoskuse või rahatarkuse vaatest ning kuidas sotsiaalmeedia eelnimetatuid mõjutab. Küsitluse käigus selgus, et mõni küsimus on esitatud niimoodi, et hiljem on neid raske tõlgendada. Järgnevate uuringute puhul soovitab autor tuua küsitluses välja kindlamad jah/ei küsimused säästmiste hoiakute ja kogemuse kohta. Samuti on võimalik tulevikus uurida teemat ka kvalitatiivsel meetodil noortega, kes tunnevad, et sotsiaalmeedia on nende säästmist mõjutanud positiivselt ning ka nende noortega, kellel on sotsiaalmeedia mõjutanud säästmist negatiivselt.

Finantskirjaoskuse vaates on võimalik tulevikus andmete olemasolul ka uurida aegridade meetodil, kui koguda andmeid nii, et algselt inimestelt, kes ei kasuta sotsiaalmeediat rahatarkuse kohta uurimiseks ning hiljem kui nad on hakanud sotsiaalmeedias selle kohta infot jälgima. Nii alguses kui ka hiljem tuleks teha test näiteks inimeste finantskirjaoskusest või rahatarkusest ning seejärel oleks võimalik neid võrrelda.

KOKKUVÕTE

18-29 aastastest saab vähemalt pool finantsalase info internetist 88% vanuserühmast. (OECD, 2020) Üha enam kasutatakse sotsiaalmeediat säästmise ja investeerimise info edastamiseks ning noored kasutavad sotsiaalmeediat täiendavaks õppimise vahendiks. Nad on leidnud, et sotsiaalmeedia platvormid on kasulikud kontaktide loomiseks ja teadmiste omandamiseks.

Uuringutest selgus, et säästmist mõjutavad paljud tegurid ning ka erinevad hoiakud, varasemad kogemused ja suhtumised säästmisesse. Varasemates uuringutes toodi välja, et sotsiaalmeedia võib olla kasulik säästmisharjumuste kujundamisel, kui inimesed saavad vahetada kogemusi ja anda üksteisele tagasisidet. OECD (2020) uuringus toodi välja, et inimesed, kes olid viimase kahe nädala jooksul kasutanud digitaalset seadet või teenust, olid kõrgemate finantskirjaoskuste, -teadmiste ja -käitumisega.

Antud töö uurimisprobleemiks oli teabe puudumine sotsiaalmeedia kasutamise ning säästmise seose vahel. Autor soovis määratleda, kas sotsiaalmeedia on parandanud noorte teadmisi säästmisest ning kas noorte säästmise ja sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimise vahel on seos.

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada sotsiaalmeedia mõju Eesti noorte säästmisharjumustele. Eesmärgi täitmiseks otsib autor vastuseid järgmistele uurimisküsimustele: Millist rolli mängivad sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimine, sotsiaalmeedia kasutamine, sugu, perekonnaseis, igakuine sissetulek, haridus ja ametialane staatus noorte igakuiste säästude juures?

Vastuse leidmiseks antud uurimisküsimusele püstitati järgnevad hüpoteesid:

- Hüpotees 1: Igakuise säästu ja soo vahel on oluline seos;
- Hüpotees 2: Igakuise säästu ja perekonnaseisu vahel on positiivne seos;
- Hüpotees 3: Igakuise säästu ja hariduse vahel on positiivne seos;
- Hüpotees 4: Igakuise säästu ja ametialase staatuse vahel on oluline seos;

- Hüpotees 5: Igakuise säästu ja sotsiaalmeedias säästmise kohta info jälgimine vahel on oluline seos;
- Hüpotees 6: Igakuise säästu ja sissetuleku vahel on positiivne seos.

Püstitatud küsimustele vastuste leidmiseks kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit ja järjestatud logistilist regressioonanalüüsi. Antud töö valimisse kuulus 140 noort vanuses 18-29 aastat. Valimiks oli Facebooki grupi Kogumispäeviku liikmed vanuses 18-29 aastat. Ankeetküsimustik Küsimustik koostati Google Formsis.

Regressioonanalüüsist sai järeldada, et sissetuleku suurenedes suureneb tõenäosus, et ka säästud suurenevad, ehk suureneb tõenäosus olla suurte säästudega (4.kvartiil). Sissetuleku suurenedes väheneb tõenäosus olla väikeste säästudega (1.kvartiil)

Kui inimene on vabaabielus või abielus (perekonnaseis 1), suureneb tõenäosus, et ollakse säästudega 4. kvartiilis ehk säästud on suured. Kui inimene on vabaabielus või abielus väheneb tõenäosus, et ollakse 1.kvartiilis, ehk väheneb tõenäosus, et säästud on väiksemad.

Antud uurimuse tulemust mõjutas valimi suurus ning asjaolu, et valimisse kuulus palju sarnase taustaga inimesi. Seega ei saa autor üheselt hüpoteese kinnitada ega ümber lükata. See tähendab, et eelnimetatud tingimustest tulenevalt ei saab täielikult tugineda saadud mudelile. Töö edasi uurimiseks toob autor välja võimaluse uurida teemat finantskirjaoskuse ja rahatarkuse vaatest, kaasata valimisse inimesi, kes säästmisega ei tegele ning võimaluse ka edaspidi uurida teemat aegriudadega.

SUMMARY

THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON THE SAVING HABITS OF ESTONIAN YOUTH AS AN EXAMPLE OF THE MEMBERS OF THE KOGUMISPÄEVIK GROUP

Eva Mihkelson

88% of 18-29 year olds get at least half of their financial information from the internet. (OECD, 2020) Social media is increasingly being used to convey saving and investment information, and young people are using social media as an additional learning tool. They have found social media useful for networking and to acquire knowledge.

The research revealed that saving is influenced by many factors, for example it is influenced by different attitudes, previous experiences and attitudes towards saving. Previous studies have shown that social media can be useful in building saving habits when people can share experiences and give each other feedback. An OECD (2020) study found that people who had used a digital device or service in the past two weeks had higher levels of financial literacy, knowledge and behaviour.

The research problem of this work was the lack of information between the use of social media and saving. The author wanted to determine whether social media has improved young people's knowledge of saving and whether there is a connection between young people's saving and following information about saving on social media.

The aim of the bachelor thesis was to find out the impact of social media on the saving habits of Estonian youth. In order to fulfill the purpose, the author seeks answers to the following research questions: What role do following information about saving in social media, use of social media, gender, marital status, monthly income, education and professional status play in young people's monthly savings?

In order to find an answer to the given research question, the following hypotheses were set up:

- Hypothesis 1: There is a significant relationship between monthly savings and gender;

- Hypothesis 2: There is a positive connection between monthly savings and marital status;
- Hypothesis 3: There is a positive connection between monthly savings and education;
- Hypothesis 4: There is a significant connection between monthly savings and professional status;
- Hypothesis 5: There is a significant connection between monthly savings and following information about saving on social media;
- Hypothesis 6: There is a positive connection between monthly savings and income.

Quantitative research method and ordered logistic regression analysis were used to find answers to the questions. The sample of this work included 140 young people aged 18-29. The sample was members of the Facebook group Kogumispäevik between the ages of 18 and 29. The questionnaire was prepared in Google Forms.

From the regression analysis, it was concluded that as income increases, the probability that savings will also increase increases, i.e. the probability of having large savings increases (4th quartile). As income increases, the probability of having small savings decreases (1st quartile)

If a person is cohabiting or married (marital status 1), the probability of being in the 4th quartile with savings, i.e. the savings are large, increases. If a person is cohabiting or married, the probability of being in the 1st quartile decreases, that is, the probability that savings are smaller decreases.

The result of this study was influenced by the size of the sample and the fact that the sample included many people with similar backgrounds. Thus, the author cannot unequivocally confirm or refute the hypotheses. This means that due to the aforementioned conditions, the obtained model cannot be fully relied upon. In order to further study the work, the author points out the possibility to study the topic from the perspective of financial literacy and money wisdom, to include in the sample people who are not involved in saving, and the possibility to continue to study the topic with time series.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

- Agunsoye, A., Monne, J., Rutterford, J., & Sotiropoulos, D. P. (2022). How gender, marital status, and gender norms affect savings goals. *Kyklos*, 75(2), 157-183. <https://doi.org/10.1111/kykl.12294>
- Allcott, H., & Gentzkow, M. (2017). Social media and fake news in the 2016 election. *Journal of economic perspectives*, 31(2), 211-236. <https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2017.02.009>
- Andreou, P. C., & Anyfantaki, S. (2021). Financial literacy and its influence on internet Banking behavior. *European Management Journal*, 39(5), 658-674. <https://doi.org/10.1016/j.emj.2020.12.001>
- Atance, C. M., Metcalf, J. L., & Thiessen, A. J. (2017). How can we help children save? Tell them they can (if they want to). *Cognitive Development*, 43, 67-79.
- Bajracharya, S. (2018) Saving Function. *Kasutatud* 01. märts 2023 <https://www.businessstopia.net/economics/macro/saving-function>
- Bashir, Taqadus and Hassan, Ali and Nazir, Shahzad and Baber, Arslan and Shahid, Waqas, Gender Differences in Saving Behavior and its Determinants (Evidence from Punjab, Pakistan) (March 25, 2013). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2253031> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2253031>
- Browning, M., & Lusardi, A. (1996). Household Saving: Micro Theories and Micro Facts. *Journal of Economic Literature*, 34(4), 1797–1855. <http://www.jstor.org/stable/2729595>
- Carr, C. T., & Hayes, R. A. (2015). Social media: Defining, developing, and divining. *Atlantic journal of communication*, 23(1), 46-65. <https://doi.org/10.1080/15456870.2015.972282>
- Danes, S. M., & Haberman, H. (2007). Teen financial knowledge, self-efficacy, and behavior: A gendered view. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 18(2). <https://ssrn.com/abstract=2228406>
- David A. Love, The Effects of Marital Status and Children on Savings and Portfolio Choice, *The Review of Financial Studies*, Volume 23, Issue 1, January 2010, Pages 385–432, <https://doi.org/10.1093/rfs/hhp020>
- Esmail Alekam, J. M. (2018). The effect of family, peer, behavior, saving and spending behavior on financial literacy among young generations. *International Journal of Organizational Leadership*, 7, 309-323. <https://ssrn.com/abstract=3337614>
- Fisher, P. (2010). Gender differences in personal saving behaviors. *Journal of financial counseling and planning*, 21(1). https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2803965
- Fisher, Patti and Anong, Sophia, Relationship of Saving Motives to Saving Habits. *Journal of Financial Counseling and Planning*, Vol. 23, No. 1, 2012, Kättesaadav SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2222006>

- Fisher, P.J., Montalto, C.P. Loss Aversion and Saving Behavior: Evidence from the 2007 U.S. Survey of Consumer Finances. *J Fam Econ Iss* 32, 4–14 (2011).
<https://doi.org/10.1007/s10834-010-9196-1>
- Frydman, C., & Camerer, C. F. (2016). The psychology and neuroscience of financial decision making. *Trends in cognitive sciences*, 20(9), 661-675.
<https://doi.org/10.1016/j.tics.2016.07.003>
- Grilli, L., & Rampichini, C. (2014). Ordered logit model. *Encyclopedia of quality of life and well-being research*, 4510-4513.
- Guan, Sue, The Rise of the Finfluencer (December 1, 2022). *New York University Journal of Law and Business*, Forthcoming, Santa Clara Univ. Legal Studies Research Paper No. 4400042. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4400042>
- Henager, R., & Mauldin, T. (2015). Financial literacy: The relationship to saving behavior in low-to moderate-income households. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 44(1), 73-87. <https://doi.org/10.1111/fcsr.12120>
- Hoffmann, A., & Otteby, K. (2018). Personal finance blogs: Helpful tool for consumers with low financial literacy or preaching to the choir?. *International Journal of Consumer Studies*, 42(2), 241-254. <https://doi.org/10.1111/ijcs.12412>
- Introduction to SAS. UCLA: Statistical Consulting Group.
<https://stats.oarc.ucla.edu/sas/modules/introduction-to-the-features-of-sas/>
- Jamal, A. A. A., Ramlan, W. K., Karim, M. A., & Osman, Z. (2015). The effects of social influence and financial literacy on savings behavior: A study on students of higher learning institutions in Kota Kinabalu, Sabah. *International Journal of Business and Social Science*, 6(11), 110-119. <https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2012.09.001>
- Kuchciak I, Wiktorowicz J. Empowering Financial Education by Banks—Social Media as a Modern Channel. *Journal of Risk and Financial Management*. 2021; 14(3):118.
<https://doi.org/10.3390/jrfm14030118>
- Lewis, S., & Messy, F. A. (2012). Financial education, savings and investments: An overview.
<https://doi.org/10.1787/5k94gxrw760v-en>
- Liivamägi, K., Talpsepp, T., Vaarmets, T. (2020). *Rahaedu põhimõtted*. Tallinn: Argo.
- Lusardi, A. (2008). Household saving behavior: The role of financial literacy, information, and financial education programs (No. w13824). National Bureau of Economic Research. DOI 10.3386/w13824
- Mayfield, A. (2008). What is social media.
https://indianstrategicknowledgeonline.com/web/mayfield_strat_for_soc_media.pdf

- Miller, D., Sinanan, J., Wang, X., McDonald, T., Haynes, N., Costa, E., ... & Nicolescu, R. (2016). How the world changed social media (p. 286). UCL press.
<http://library.oapen.org/handle/20.500.12657/32834>
- Moravec, P., Minas, R., & Dennis, A. R. (2018). Fake news on social media: People believe what they want to believe when it makes no sense at all. Kelley School of Business research paper, (18-87). <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3269541>
- OECD (2020), OECD/INFE 2020 International Survey of Adult Financial Literacy
www.oecd.org/financial/education/launchoftheoecdinfeGLOBALfinancialliteracysurveyreport.htm
- Papacharissi, Z. (2011). A networked self. A networked self: Identity, community, and culture on social network sites, 304-318.
<http://viralmedia.pbworks.com/w/file/attach/45052678/A%20Networked%20Self-Identity,%20Community%20and%20Culture%20on%20Social%20Network%20Sites%20%5B2011%5D.pdf>
- Puri, M., & Robinson, D. T. (2007). Optimism and economic choice. Journal of financial economics, 86(1), 71-99. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2006.09.003>
- Rahandusministeerium. (2019). *Eesti elanike finantskirjaoskuse ehk rahatarkuse uuring*. Kasutatud 27.veebruar 2023
<https://www.fin.ee/finantspoliitika-valissuhted/rahatarkus/rahatarkuse-uuringud>
- Raudsaar, T. (2021) Eesti elanike investeeringud. Kasutatud 02. märts 2023
https://haldus.eestipank.ee/sites/default/files/2021-10/Eesti-elanike-investeeringud_%C3%95petajate-seminar_25.10.2021_Taavi.pdf
- Rha, Jong-Youn and Phillips Montalto, Catherine and Hanna, Sherman D., The Effect of Self Control Mechanisms on Household Saving Behavior. Journal of Financial Counseling and Planning, Vol. 17, No. 2, 2006, SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2232124>
- Roditšenko, A. (2023). *Majanduslangus oli hinnatõusu nägu*. Kasutatud 03.märts 2023
<https://fin.ee/uudised/majanduslangus-oli-hinnatõusu-nagu>
- Sauga, A. (2017) Statistika
<https://digikogu.taltech.ee/et/item/76e80221-4d41-40e6-b395-a6ef16609482>
- SEKITA, S. (2011). Financial literacy and retirement planning in Japan. Journal of Pension Economics & Finance, 10(4), 637-656. doi:10.1017/S1474747211000527
- Statistikaamet. (2022) *Majanduslik toimetulek*. Kasutatud 10.märts 2023
<https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/saastev-areng/1-majanduslik-toimetulek>
- Statistic Times (2021) World population. Kasutatud 19.märts 2023
<https://statisticstimes.com/demographics/world-population.php>

- Swedbank. (2023) *Säästmine*. Kasutatud 07.märts 2023
<https://www.swedbank.ee/about/privatefinances/finances/saving?language=EST>
- Tartu Ülikool. (2019) *Eesti elanike sissetuleku- ja varaprofiilid*. Kasutatud 02.03.2023
<https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2019/02/Eesti-elanike-sissetuleku-ja-varaprofiilid-aruanne.pdf>
- Valkenburg, P. M. (2017). Understanding self-effects in social media. *Human Communication Research*, 43(4), 477-490. <https://doi.org/10.1111/hcre.12113>
- Way, W. L., Wong, N., Gibbons, D. (2011) *Online Talk About Money: An Investigation of Interactions Around Personal Finance in Social Media*. Kasutatud 01. märts 2023
https://www.researchgate.net/profile/Nancy-Wong-4/publication/265219532_Online_talk_about_money_An_investigation_of_interactions_around_personal_finance_in_social_media/links/54b7983e0cf2bd04be33aa1c/Online-talk-about-money-An-investigation-of-interactions-around-personal-finance-in-social-media.pdf
- Webley, P. Ellen K. Nyhus. (2013). *Economic socialization, saving and assets in European young adults*. Kasutatud 20.02.2023 <https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2012.09.001>
- Webley, P., & Nyhus, E. K. (2006). Parents' influence on children's future orientation and saving. *Journal of economic psychology*, 27(1), 140-164.
<https://doi.org/10.1016/j.joep.2005.06.016>
- (2022, juuni) Number of social media users worldwide from 2017 to 2027. Kasutatud 19.märts 2023 <https://www.statista.com/statistics/278414/number-of-worldwide-social-network-users/#:~:text=Social%20media%20usage%20is%20one,almost%20six%20billion%20in%202027>
- Mihkelson, E., (2023) Elektroonilised lisad.
<https://docs.google.com/document/d/18jbKuM0gl9wHrG5V0M01PJrCFqvxXmK6cKKry3w134E/edit?usp=sharing>

LISAD

Lisa 1. Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks¹

Mina, Eva Mihkelson

1. Annan Tallinna Tehnikaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Sotsiaalmeedia mõju eesti noorte säästmisharjumustele Kogumispäeviku grupi liikmete näitel“, mille juhendaja on Kristjan Liivamägi.

1.1 reprodutseerimiseks lõputöö säilitamise ja elektroonse avaldamise eesmärgil, sh Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tallinna Tehnikaülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

1. Olen teadlik, et käesoleva lihtlitsentsi punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

2. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest ning muudest õigusaktidest tulenevaid õigusi.

04.05.2023

¹ Lihtlitsents ei kehti juurdepääsupiirangu kehtivuse ajal vastavalt üliõpilase taotlusele lõputööle juurdepääsupiirangu kehtestamiseks, mis on allkirjastatud teaduskonna dekaani poolt, välja arvatud ülikooli õigus lõputööd reprodutseerida üksnes säilitamise eesmärgil. Kui lõputöö on loonud kaks või enam isikut oma ühise loomingulise tegevusega ning lõputöö kaas- või ühisautor(id) ei ole andnud lõputööd kaitsvale üliõpilasele kindlaksmääratud tähtajaks nõusolekut lõputöö reprodutseerimiseks ja avalikustamiseks vastavalt lihtlitsentsi punktidele 1.1. jq 1.2, siis lihtlitsents nimetatud tähtaja jooksul ei kehti.